

Commentariolum in cl. Galeni lib. XIII Meth. med. de ratione curandi inflammationes cum delineatione novae methodi generalis, secundum quam omnium affectuum tam internorum quam externorum curatio feliciter absolvi potest / [Johann Moritz Reinesius].

Contributors

Reinesius, Johann Moritz, -1680.
Conring, Hermann, 1606-1681.
Universität Helmstedt.

Publication/Creation

Helmestadii : Excudebat Henningus Mullerus, 1662.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/nvfm92hb>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

739
42600
23 ~~20~~
QVOD DEVS T.O M. FELIX FAV-
STVMQVE ESSE IVBEAT!

COMMENTARIOLUM

IN

CL. GALENI LIB. XIII.

METH. MED.

DE

RATIONE CVRANDI IN-
FLAMMATIONES

CVM DELINEATIONE NOVAE METHODI GENE-
RALIS, SECUNDVM QVAM OMNIVM AFFECTVVM
TAM INTERNORVM QVAM EXTERNORVM
CVRATIO FELICITER ABSOLVI

POTEST,

MEDICÆ FACVLTATIS IN CELEBERRIMA
IVLIA INDVLTV,

PRÆSIDE

AMPLISSIMO CLARISSIMOQVE VIRO,

HERMANNO CONRINGIO,

PHILOS. ET MEDIC. D. ACP. P. INCLYTIQUE

COLLEG. MEDICI P. T. DECANO

SPECTABILI &c.

Patrono & Promotore ætatē venerando,

PRO LICENTIA

CONSEQVENDI SVMMOS HONORES ET PRIVI-

LEGIA DOCTORALIA

PVBLCÆ ERVDITORVM VENTILATIONI

Ad prid. Kal. Ian. horis ante & pomeridianis

subjiciet

IO. MAVRICIVS REINESIVS,

Salzensis Saxo,

Physicus Ascaniensium Ordinarius.

HELMESTADII

excudebat HENNINGVS MULLE RUS Acad. Typogr.

CIO IO C LXII.

GOOD DRUGS TO BE HAD
AT THE
COMMERCE STREET

CL-OALINE LIRXIL

METAL MEDICINE

RATIONE CRYSTALLINA
FLAMMATIONIS

SYM-DEMENTION NOT-DEMENTION
F-AM-DEMENTION OF-AM-DEMENTION
F-AM-DEMENTION OF-AM-DEMENTION
F-AM-DEMENTION OF-AM-DEMENTION
F-AM-DEMENTION OF-AM-DEMENTION

42600

HERMANNUS G. D. D. D.

PHILIP D. D. D. D.

OF THE D. D. D. D.

OF THE D. D. D. D.

OF THE D. D. D. D.

OF THE D. D. D. D.

OF THE D. D. D. D.

OF THE D. D. D. D.

OF THE D. D. D. D.

OF THE D. D. D. D.

OF THE D. D. D. D.

74

I

IO. MAVRICI REINESI,
DISSERTATIONIS INAVGVRALIS

CAPUT I.

ARGUMENTUM.

5 1. Galeni mores. 2. quid ipsum impulerit ad scribendum opus de
methodo med. 3. operis istius argum. 4. ejusdem divisio. 5. cur præ
Tumoribus reliquis ab Inflammatione auspicetur. 6. argumentum lib.
XIII. 7. quid promittat commentariolus. 8. quid respondendum
Zoiilo. 9. quod Galeni methodus sit partim Generalis, partim Specialis.
10 10. nostra sententia. 11. quod Indicationes à loco affecto ad Genera-
los pertineant & in Generali methodo possint proponi. 12. qui Autores
Generalem methodum meditati fuerint & quid de iis censendum. 13. quis
ad methodum medendi sit admittendus.

15 **E**Go ab ipsa usq; adolescentia, mirificè sive inspi-
ratus, sive furore percitus, sive quomodo-
cunq; dixisse libet, & vulgi famam contem-
psi, & veritatis scientiaq; studio flagravi,
inquit Gal. l. VII. M. M. c. i. Non igitur
studio popularis aura, sed vel amicis gratifi-
20 candi animo, vel conatus posterorum promovendi, hoc de me-
thodo opus se conscripsisse, ait l. i. M. M. c. i. Et hoc verè præ-
stitit: nam qua ratione cuilibet ægritudini sit medendum,
& quomodo morbi etiam truculentissimi, Indicationum
beneficio, l. III. M. M. c. i. expugnari queant, tanta dexte-
25 ritate hic docet, ut sufficienter vel unico hoc ingenij mo-
numento posteritati se commendaverit. Sunt verò XIV.
libri, quibus hoc opus absolvitur, & ita quidem, ut à III.
ad VII. Unitatis solutæ; à VII. ad XII. Intemperiei; & inde

A

ad fi.

ad finem usque Tumorum p. n. explicetur curatio, l. vii. M. M. c. ii. l. xiii. & xiv. M. M. c. i. Cum verò plures Tumorum species sint, ab Inflammatione, *ἀπὸ τοῦ συνεχέσθαι γίνεσθαι, καὶ πυρετός τε καὶ ἄλλα συμπτώματα ἐργάζεσθαι σφαιρώματα*, initium se ducturum l. xiii. M. M. c. i. asserit, (nam dixerat in præcedentibus libris de curatione Februm, cum ergo Febres non rarò Inflammationes excipiant, hæc merito illis subjungendas esse duxit,) & l. xiv. demum de Erysipelate & reliquis Tumoribus agere incipit.

Hinc ergò, & argumentum libri, quem interpreta- 10
 turus sum, elucescit, & quomodo id ipsum pertractaverit Galenus. Illud est de Inflammatione, quod apertè fate-
 tur c. i. dum ait: *πολλῶν δὲ κατ' εἶδος ὄντων ἐν αὐτοῖς παθῶν, περὶ πρώτης ἐξελικτῆς φλεγμονῆς*; & l. xiv. c. i. ubi absolutum sermonem *περὶ φλεγμονῆς ἐν τῷ περὶ τέττα βιβλίῳ* se tradidisse 15
 dicit. De Inflammatione verò ita agit, ut ferè curandi methodum solummodò vel præcipuè tamen, proponat, cum hoc, *τῆς περὶκειμένης πραγματείας ἴδιον ὂν* i. e. *propria propositi operis professio* sit, ut l. xiv. M. M. c. i. loquitur. Quia verò methodus medendi secundum indicationes 20
 procedit, hæc autem à morbo, illius causa, & loco desumuntur affecto; illam non posse sine prævia naturæ morbi enucleatione, causarum enumeratione, locique affecti consideratione describi, luce meridianâ clarius esse puto. Accedit, quod summè ineptum sit, velle mederi, & 25
 morbum tamen, quo tenetur patiens, ignorare, vel attingere eum, qui omnium consensu est desperatus. A què absurdum est, tradere methodum medendi Inflammationi, & præterire signa, quibus & cognosci debet Inflammatio, & distingui à morbis alijs, & illius prædici eventus. 30
 Inde Galenus præter methodum curandi, quam primariò
 tamen

tamen intendit, & Inflammationis naturam, & causas, & signa, tam Diagnostica quam Prognostica, & Differentias & alia huc pertinentia, in præsentis Libro repetit, ne ad feliciter curandam Inflammationem quicquam desit.

5 Quia verò non cuilibet primo statim intuitu se ostendunt illa, utpote nullo ordine disposita; quia parcius de iis dixit Galenus, &, ut quibusdam videtur, non satis accuratè; è contra verò proluxior est in non necessariis, cram-
 10 bemque bis coctam ad nauseam usque apponit; hinc facili conjecturâ assequi poterit B. L. futuri Interpretis partes, & defendendo Galenum, &, si dignus, refutando, quæ peplis involuta sunt explicando, quæ abundant abjiciendo, & adjiciendo quæ deficiunt, absolvi. Interim non est
 15 quod quis expectet, iis, quæ methodum medendi non immediatè respiciunt, certos assignari Titulos, & dictum iri de omnibus, quæ forsan dici possent: nam utrumque instituti ratio, quæ de sola medendi, maximè Inflammationibus, methodo, non opus integrum, sed Disputationem adornat, prohibet.

20 Eas verò quas suprâ recensui partes, pro virili, si Deus, de quo nullus dubito, coëptis annuerit, explebo. Ab hoc verò proposito facilè me dimovere possent Aristarchi, quibus nihil rectum, quod ab aliis, maximè verò à
 25 Juventute proficiscitur, si eorundem vocularum tanti æstimas esse præ simplicitate crederem, ut capitis periculum adeundum sit illi, qui contrà ire fuerit ausus. Non caret vitiiis luventus, & præcipuè in tenuitatem præcep-
 30 ruit; sed & minas non rarò ostendit, & tenebris, ut cum Poëta loquar, exonerare caput allaborat. Hosce verò conatus laudibus foveri par est, & qui mordaci eos carmine distrinxerit, è bonorum numero exclusus esto. Neque

enim grandioribus ævo se mancipavit veritas, neque ni-
vibus solùm tegitur Sapientia; sed Dei donum est, & illi
tribuitur, qui timet Dominum. Non igitur defuturos
confido æquiores Commentarioli mei iudices, si autori-
tates Virorum, à quibus fortè dissentio, me nullatenùs ire
destructum cognoverint. Nam πάνυ φοβηκὸν esset, & con-
tra modestiam, existimationi eorum detrahere, quos fama
eruditionis extulit. Si ab Hippocrate dissentio, non con-
temno Hippocratem; sed aliter ac Hippocrates docuit, sta-
tuo, φιλαληθεία ductus. Hoc ignorabit Momus, intelli-
gent verò cordatiores, & sicubi error me habet, informa-
bunt melius, Disputationisq̃ue censores erunt placidif-
simi.

Ego verò ad Galenum reversus, de methodo cu-
randi Inflammationes, quam tradit, disquiram, & quid
de ea censendum, paucis, si Deus voluerit, commemo-
rabo. Nimirum, quâ ratione cuilibet Inflammationi
eundum sit obviam, Generalibus præceptis hic docere
Galenum, animus dubitare non potest. Hoc enim 1. ex
ipso libri Titulo adparet; nam, cùm plures specie affectio-
nes in his sint, πρὸς πρώτης ἐξ ἑκτῆς τῆς φλεγμονῆς inquit c. i. No-
minat ergò in genere Phlegmonem, & per consequens
Generalem methodum esse oportet, quam hic describit
Galenus. 2. Idem colligitur ex causis quas allegat, non
certæ cujusdam φλεγμονῆς, sed omnis Inflammationis: δέ-
δεικται γὰρ πᾶσα φλεγμονὴ δι' ἐπιρροὴν αἵματός γε γιγνομένη
c. ii. & γένεσις καὶ νὴ πάσαις ταῖς φλεγμοναῖς ἐξ αἵματός γε ἐπιρροῆς
ὅτι πλείον ἢ ὅσα δέονται τὸ μέγιστον c. iii. Cujus ergò Inflam-
mationis causas tradit Galenus, illius etiam curationem
describit: At omnis in genere Inflammationis causas tra-
dit, E. & omnis in genere Inflammationis curationem
describit:

describit: & hinc methodus ista non potest esse specialis. Quod 3. ipsemet fatetur, dum (1) κοινῶς ἀπασῶν (sc. Inflammationum) σκοπὸν τὴν κένωσιν, seu, *communem omnium Phlegmonarum curationis indicationem esse vacuationem* docet c. vi. Cujus verò morbi indicationes tradit, illius etiam medendi methodum proponit: Sed in genere omnium Inflammationum indicationem tradit, E. & omnium Inflammationum methodum proponit. 2. in c. x. ab universalibus ad particularia se progressurum esse dicit. Ergò de generali methodo curandi Phlegmonem, ipsum locutum esse hactenus, nemo in dubium vocabit.

Quia verò ab hoc ipso capite ad finem usque de particularibus loquitur Inflammationibus, Generali methodo illum non fuisse contentum, adparet, cum præsertim non satis esse dicat, αὐτὰ μόνον γινώσκειν τὰ καθόλου, χωρὶς τῶν γεγυμνασθῶν περὶ τὰ κατὰ μέρος c. x. & hinc communem omnis Φλεγμονῆς indicationem, haut quaquam similiter in quolibet parte administrari c. xx. profitetur. Adeoque fateatur Galenus, posse quidem de Inflammatione in genere dici, ita ut illius describatur curatio, sed talis tamen, quæ insufficiens sit futura, si ad particulares Inflammationes v. g. Iecoris, oculorum &c. fuerit deventum. Nam secandam esse venam, universalis de Inflammationibus doctrina inculcat: τὸ δ' ἥτοι τὴν ἐνδον ἢ τὴν μέστω, ἢ τὴν ὠμιαίαν φλέβα τέμνειν, ἢ τὴν ὡδὰ τὸ σφυρὸν, ἢ τὴν ἐν ἰγνύϊ, ὡδὰ τὰ πεπονθότα μορῆς τὴν ἐνδείξιν ἔχει h. c. *illud vero, internane an media, an humeralis vena secanda, an ea quæ juxta malleolum est, an quæ in poplite, id verò ex laborante particula indicatur*, inquit c. xi. atque ita ex particulari Phlegmone hæc venarum electio petenda erit. Quod autem de V. S. dictum, idem in alijs quoque Inflammationum reme-

dijs locum habet, utpote quæ dextrè applicari nequeunt, si neglectis particularibus universali illi methodo inhaereamus unicè. Hæc enim refrigerandum suadet c. viii. sed quâ ratione, an ab intra an extra, non explicat: neq; tamen indifferenter ejusmodi refrigerantia adhibere licet. nam
 5 ἐπὶ τῶν καὶ τῶν καλῶν μορίων, δεκτικὴ καὶ σπόνγον ὀπιθεῖναι βρέξαντας ἥτοι γὰρ ὕδατι ψυχρῷ μικρὸν ὅσως मिγνύντας, ἢ ὕδατι μόνῳ. καθεπερ γὰρ καὶ οἶνῳ πνὶ τῶν αὐστηρῶν. ἢ πατὼ δ' ἀδεξάμενος φλεγμαίνειν, ὅδεῖς αὖν χρεῖσται τῶν ὁδῶν ἔχων ἀνθρώπος. ἀλλ' ὅδε εἰ μήλινον ὀπιβερέξαις, ἢ μύρσινον, ἢ μασίχινον, ἢ νάρδιον, ἢ κρίνιον, ἢ τὶ τῶν συ-
 10 φόντων ἐλαίων ἢ καὶ τῶν ἄλλων, ἐναφειήσας ἀψίνθιον, ὅδε τῶν ὁδῶν ἀρεμότητι ψυχρὸν. ὥσπερ ὅδε κατάπλασμα ψυχρὸν ὅδε i. e. in particulis quæ circa artus sunt, sat fuerit etiam spongiam, velex frigida aqua, cui paululum aceti sit immistum, vel aqua sola madente inponere, sicut etiam ex vino aliquo austero. In
 15 jecinore vero si Phlegmone laborare cæpit, nemo compos rationis his utetur, imò nec simelino infundas, aut myrteo aut mastichino aut nardino, aut lentiscino aut aliquo oleo, quod adstringat, aut etiam alio quopiam cui absinthium sit incoctum: ne horum quidem ullum conveniet frigidum, sicuti nec cataplasma
 20 frigidum, inquit Gal. c. xiii. Et sic particulari Inflammationi, particularem quoque methodum deberi, & illos, qui hoc solum satis esse putant, ὅτι κενωτέον ὅτιν ἐξευρεῖν, ijs, qui τὴν ἀμέθοδον αἵρεσιν sequuntur, accensendos esse concludit c. xi.

Verùm, si hanc Galeni Disputationem accuratiùs scrutemur, facilè, quid eum commoverit, deprehendimus, ut negaret ex Generali methodo quamlibet Inflammationem curari posse. Nimirum à generalibus Indicationibus excludit illas, quæ sumuntur à locis affectis.
 30 Hoc ex c. xi. apparet, ubi Amethodicis, quibus generalis indicatio

indicatio nimirum vacuandum esse sufficit, nullam de
 laborantium locorum differentia haberi rationem, ait, &
 c. xv. ad communem Phlegmones curationem, maximam
 ex particulis ipsis accedere differentiam proclamat. Hac
 5 ergò ratione, ambabus manibus largior, Generali me-
 thodo, quæ à morbo solùm & ejus causis indicationes de-
 sumit, multum deesse, ut cujuslibet particularis *φλεγμον-
 ̄ης* curatio inde hauriri posset. Imò Galeno lubentissi-
 mè concedo, infelices fore Generalis methodi sectatores,
 10 quia utique futurum esset, ut vel in jecoris inflammatio-
 ne purgantia offerrent, ad imitationem curæ oculorum
 inflammatorum, qui sola purgatione per alvum uno die
 interdum sanantur, sicuti c. xi. habet, vel in oculorum
 phlegmone ab ijs abstinere.
 15 Sed quod Galenus hîc fecit, approbati non fortas-
 se debet, ab ijs, qui Generalem methodum meditantur.
 Cur enim indicationes, quas locus affectus, suppeditat, à
 Generalibus sint penitus excludendæ, nullâ adparet ratio.
 Non quidem adeò generales sunt ac illa: *in Inflam-*
 20 *matione est evacuandum*; eo ipso tamen generalem
 naturam non exuunt, sed sunt & manent generales,
 quia non de certo partis laborantis, à qua sumuntur,
 affectu loquuntur, sed indifferenter se habent ad quosli-
 bet illius partis morbos. V.g. Pulmones indicant *Becchica*:
 25 hæc indicatio est à loco affecto desumpta; & tamen gene-
 ralis est, quia locum habet in omnibus pulmonum affe-
 ctibus, quorum causa educenda est, nisi à contraindicati-
 onibus quædam adsit. His ita positis, dico: Methodus Ge-
 neralis vel excludit indicationes à locis affectis, vel inclu-
 30 dit: si excludit, loquitur de cura Inflammationum qua-
 tenus præscindunt à locis affectis, dum non consideratur,
 utrum

utrum cerebri vel jecoris sit φλεγμονή; & hac ratione, recte dixit Galenus non satis esse ipsa tantum universalia novisse, nisi quis etiam in particularibus se exerceat c. x. si verò includit; sufficere illam ad cujuslibet Inflammationis curationem affirmare non erubescō.

Hinc ergò satis apparet, frustra esse quotquot de Inflammatione cerebri, ventriculi, jecoris, oculorum, intestinorum &c. peculiarem medendi methodum conscribunt, cum ex Generali quadam, omnium curatio feliciter absolvi possit. Quod autem de Inflammationibus hic dico, idem extendere latius, ac cuilibet applicare affectui, nullus dubito. Et pridem extiterunt qui tritam vulgatamque curationem morborum, quæ per singulas partes traditur, quod idem ad nauseam usque repetatur, approbare noluerunt: quos inter sunt Comes Montanus, Franciscus Frisimelica, Joh. Paulus Pernumia & Gothofr. Steehgius. Quia verò Montanus talem methodum solum optavit; Frisimelica autem morte præventus, ejusmodi opus aggredi non potuit; Pernumia methodus non satis generalis & compendiosa est; cum integrum librum de causâ antecedentis, & alium de causâ continentis, aliumque de symptomatum curatione conscripserit; Steehgius verò satis impertinenter, ut Cl. Sennertus in Meth. disc. Medic. p. 10. & 11. ostendit, symptomata ad morborum curationes refert, & peculiariter de curatione Intemperiei calidæ, peculiariter de frigidæ &c. per omnes corporis partes loquitur, neminem ex nominatis Autoribus, Methodum perfectam Generalem, cujus beneficiò omnes affectus curari queant, tradidisse clarissimum est.

Talem verò σὺν Θεῷ impræsentiarum describere sedet

sedet sententia, si, quid sperandum de ea, & quousque se
 extensura sit, antè fuerit explicatum. Sicut igitur de Me-
 thodo medendi in genere verum est, illam nihil aliud esse,
 quàm artem, quâ per indicationes auxilia inveniuntur, &
 5 certo ordine disponuntur, ut labefactata hominis sanitas
 instauretur; ita quoque MEA, & per indicationes inue-
 nire remedia, & certo ordine adhibere docebit, & præ-
 terea nihil. Nam quod ad modum præparandi medica-
 menta & manuales operationes attinet, ea velim ex
 10 *Φαρμακολογῇ & χειρουργικῇ* nota esse, antequàm medendi me-
 thodum quis tangat; sicuti nec illum admitto, qui reli-
 quas Medicinæ partes, oculo tantum fugitivo perlustra-
 vit: quia illotis manibus ad hanc artem accedere non
 decet. Sed pleniorẽ hujus Methodi delineationem,
 15 non verò enucleationem plenariam, quam peculiari tra-
 ctatulo, si Deus vitam mihi viresque concesserit, reservo,
 subsequens caput exhibebit.

CAPUT II. ARGUMENTUM.

- 20 1. Symptomata non pertinent ad method. med. 2. quomodo à viciis
 sit tollenda. 3. delineatio methodi generalis. 4. Indicationum divi-
 sio. 5. Tabula Indicationum curatoriarum à morbo desumptarum. 6.
 Indicatio sterilis. 7. Tumor ventris est Indicans inutile. 8. Tabula
 Indicationum à causa morbi. 9. Pituita indicat sudorifera. 10. ca-
 25 talogus causarum morbificarum. 11. Externe cause non indicant. 12.
 Externe cause sunt signa. 13. Aër indicat juxta Gal. 14. concilia-
 tio Gal. 15. quomodo cause externe indicent. 16. Tabula Indicationum
 à loco affecto. 17. Indicationes præservatorie. 18. vitales. 19.
 Symptomata urgentia. 20. de contraindicationibus. 21. quid per eas
 30 intelligatur. 22. vesica est contraindicans repellentium. 23. de con-
 traindicationibus sudoriferorum. 24. sudorifera non debilitant. 25.
 sudorifera conveniunt in bilioso temperamento & in ictero flavo juxta

Avicenn. 26. interdum in ἀρχῇ conveniunt. 27. quibus competant contraindicationes. 28. contraindicationum tabula. 29. Regularum divisio & utilitas.

ANtequam verò novæ methodi delineationem offeram, de symptomatibus monendum esse duco; ea, nisi urgeant, à methodo medendi penitus iri exclusum. Ratio non est quod anxie quærat, siquidem *omnis medendi methodus per indicationes fit*, teste Gal. l. ii. M. M. c. vii. Quicquid ergò non indicat, illud nullam habet methodum: at symptomata non indicant, quod Gal. l. xii. M. M. c. i. confirmat, dicens: *nullum symptoma quòd symptoma est, nec curationis rationem indicat, nec primum immutat; utpote cum affectu unde nascitur* (intellige proximè) *una cessans*. Ergò etiam symptomata nullam habent methodum, sed curantur curatis morbis, & ablatis causis, quia *sequuntur velut umbra*, Gal. l. de differ. sympt. c. i. Quemadmodum ergò umbra evanescit sublato corpore; ita & symptoma evanescit, sublato affectu quem insequitur. Si igitur homo de ἀνορεξία conqueritur, ipsam ἀνορεξίαν non attendo, propterea quia symptoma est, quod non debet curari; sed inquirò tantum in morbum, quem istud symptoma sequitur; si ergò intemperiem ventriculi frigidam cum materia illum esse deprehendo, hanc curo ex methodo generali; si verò symptoma causæ sit, hanc tantummodò ex eadem methodo aufero.

Cujus delineatio talis est. Nimirum absolvitur tribus sectionibus; quarum prima Indicationes proponit; altera, Contraindicationes; & tertia Regulas. Indicationes, vel curatoria sunt vel præservatoria vel vitales vel symptomata urgentia. Curatoria sumuntur primò à morbis, quorum cum Indicationibus tabula hæc est.

Ex hisce autem indicationibus nonnullæ steriles sunt, seu inutiles, uti à Sennerto appellantur. Sic obstructio indicat deobstruentia; sed non possunt reperiri talia medicamenta, quæ suum effectum immediatè & per se præstent. Huc etiam refero magnitudinem auctam, quæ interdum indicans inutile est, v. g. in hydrope: nam iste ventris tumor indicat sui diminutionem, sed non prostant medicamenta immediatè & primò istum tumorem minuunt, quia minuitur tumor ablatâ causâ: quæ ergò tumorem abdominis minuunt, mediatè id præstant, quatenus causam tumoris continentem abducunt. Petuntur etiam Indicationes curatoria à causa proxima; sicuti præservatoria à causis remotis. Causarum verò tabulam ita delineavi.

1. Sanguis, ratione

{ 1. Copiæ, è fonte

{ 1. Chirurgico indicat

{ 1. V. S. quæ Arteriotomiam quoque sub se complectitur.

{ 2. Hirudines.

{ 3. Cucurbitulas cum Scarificatione.

{ 4. Scarificationem simplicem.

{ 5. Frictiones.

{ 2. Pharmaceutico, qui primò poni debuisset,

{ 1. medicamenta exsiccantia.

{ 2. menses & hæmorrhoides excitantia.

{ 3. Diætetico

{ 1. inediam.

{ 2. cibos & potum exsiccantes.

{ 3. cibos non adeò copiosi nutrimenti.

{ 4. motum corporis.

{ 5. balnea.

2. qualitatis — alterantia contraria.

3. motus

{ 1. nimij & perversi

{ 1. Revellentia cum & sine humoris effu-
sione.

{ 2. Repellentia.

{ 3. Derivantia.

{ 4. Intercipientia.

{ 5. motum retardantia,

{ 1. tenuitatem ipsi adimendo.

{ 2. nimiam caliditatem temperando.

{ 3. vias constringendo.

2. nullius — causas motum inhibentes per
contraria auferendas indicat.

4. loci, in quo p. n. continetur infixus, cumque in
tumorem attollit

{ 1. insensibiliter discutientia.

{ 2. cucurbitulas scarificatas.

{ 3. maturantia & suppurantia.

{ 4. apostema rumpentia.

11. Pituita, ratione

{ 1. copiae indicat

{ 1. Cathartica phlegmagoga.

{ 2. Sudorifera.

2. qualitatis { primæ s. frigiditatis — calida.

{ secundæ s. crassitiei — attenuantia.

3. motus

{ 1. Revellentia.

{ 2. Derivantia.

{ 3. Intercipientia.

4. loci, in quo p. n. continetur

1. Subtractionem per

- 1. Vomitoria.
- 2. Diuretica.
- 3. Errhina.
- 4. Apophlegmatismos.
- 5. Becchica.
- 6. Clysteres.
- 7. Cucurbitulas.
- 8. Fontanellas.
- 9. Vesicatoria &c. & si partem in Tumorem eleuet indicat

2. Emollientia & discutientia.

3. Sectionem & partis apertionem.

Hæc vero legens quis miraretur, sudorifera constitui à me indicata copiâ peccantis pituitæ, cum indicentur 1. à locô potius affecto v.g. habitu corporis; 2. ab ijs humoribus qui tenues sunt, non verò à pituita. Sed quod ad prius attinet, sudorifera sunt evacuantia universalia, & expellunt è corpore humores quoslibet massæ sanguineæ admixtos, modò sequaces sint. Quando ergò pituita ratione copię peccat, & massæ sanguineæ est admixta, non video quid obstet, quo minùs evacuari possit per medicamenta sanguineam massam depurantia; quamvis de vitrea & glaciâli id intelligi nolim. Tenuibus verò humoribus hydrotica esse dicata, non eo inficias, & hinc rectè statuo, pituitam antè esse attenuandam & incidendam quàm eiciatur per sudorifera.

Quò ergò à sanguine & pituita, planè ad eum modum à reliquis morborum causis indicationes desumuntur. Illæ verò si recensendæ, sunt: Bilis, Melancholia, Serum, Flatus, Vapor, Semen, Venenum, Calculi, Vermes,

mes, Caro, Callus & aliæ partes superflue, quarum tamen indicationes prolixius exponere præsentis instituti ratio non concedit.

Externæ verò causæ, (quò, melioris doctrinæ ergò,
5 & illas quæ ad humorum proventus faciunt, refero,) tales Indicationes nobis non suppeditant; quia *dicere Indicationem curationis ab externa causa sumi, omninò est absurdum*, inquit Gal. l. iv. M. M. c. iii. Quod utique approbo, siquidem Indicans sit permanens aliquod in corpore; causæ autem externæ extra corpus sunt: adeoque
10 tantum *ad noscendos affectus aliqua externarum causarum conferunt* l. iv. M. M. c. iii. Exemplo res fiet manifestior. Sit v.g. aliquis ictus à Scorpione. Indicatio curationis desumitur à veneno, quod ictu homini fuit communicatum; illud venenum, cum frigidum sit, requirit medicamenta
15 calida, quibus etiam, maximè si alexipharmaca admisceantur, non omissis tamen ad veneni expulsionem faciendis alijs, perficitur curatio. A causa verò externa, nimirum à Scorpione, nulla sumitur Indicatio; quia Indicans debet
20 esse in corpore permanens, sed Scorpio non ampliùs est in corpore, Ergo etiam non indicat neque curationem neque præsertionem: non illam; *quia rei præsentis est curatio* l. c. neque hanc; *quia providentia est ejus quod futurum est*, ibid. At Scorpio nec præsens est nec futurus est, sed fuit.

25 Interim tamen causa ista externa, nimirum Scorpius, in veneni hujus notitiam deducere Medicum potest: nam etsi Scorpionis veneni naturam calefacientia requirere quis sciat, frustrà tamen hæc noverit, nisi tali venenò corpus, & *ἡ χερσὶ ἰατρῶν*, esse infectum, ad unguem tenuerit. Id verò ex causa antecedente externa, nimirum ictu
30 Scorpionis, disci potest. Et hoc docet Gal. dum l. c. in hæc

hæc verba erumpit: *Non sanè ad curationis indicationem conducit externa causa cognita, sed ad præsentis affectus cognitionem.* Nam pone sciam Scorpionis venenum frigida vi esse, sumamq; veluti à frigido remediij Indicationem: nullo tamen signo cognoscam, talem esse in corpore affectum: manifestum est, si Scorpionem percussisse didicero, quod calfacere tum corpus totum, tum punctam ab eo particulam conabor, nulla amplius expectata experientia, sed ab ipsa rei natura indicatione sumpta. Merito itaque dicit l. c. *Vbi præsentis affectus nihil latet, nulla jam externa causa est utilitas, & paulò post: Indicationem curationis ab externa causa sumi, omninò est absurdum.*

Sed quomodo Galenus sibi ipsi constat? Nam l. xi. M. M. c. i. *ambientem quoq; nos aërem unam efficere Indicationem* scribit, & l. ix. c. xiv. *Medicataria Indicationes à morbo ipso sumuntur, à corporis temperamento, & tertio ambiente nos aëre:* & hinc, qualis aër hecticis conveniat, describit l. x. c. viii. &, *sedulò igitur agendum est* (scil. in morbis) *ut ambientem, quoad fieri potest, qualem esse expedir, prepares,* l. ix. c. xiv. Per ambientem verò nihil aliud quàm aërem intelligit, siquidem *ambientis proprium pro naturâ suâ nomen est aër,* l. xi. c. i. Si ergò aër indicat, sequitur quod & causa externa indicet, quia aër est causa externa. Et quod de aëre dixi, idem & de cibo & potu, somno &c. passim docet, quod neminem, nisi in Galeno planè hospes sit, latere potest.

Nihilo tamen secius Galenum cum Galeno posse conciliari intrepidè affirmo. Quando enim optimus Autor à causis externis Indicationes desumi negat, hæc ratione fretus id facit, quod istæ causæ nec sint nec futuræ videantur, ut ex l. iv. M. M. c. iii. colligimus. Quia verò causæ externæ non rarò in corpus se insinuant, v. g. sagittæ,

sagittæ, globuli &c. vel illud continuò ambiunt, ut
 aër, & quam habent qualitatem ei imprimunt; viden-
 tur quodammodò propriam naturam exuere, & fieri in-
 ternæ, atque hinc verè indicant, quia præsentés sunt &
 agunt. Atque hoc vult Galenus, dum de causa externa,
 quod non indicet, loquens, supervacuum esse dicit cau-
 sam inquirere *nisi jam etiam faciat*, l. iv. M. M. c. iii. Quan-
 do igitur causæ externæ non amplius faciunt, non indi-
 cant; quando autem jam faciunt, utique pro Indicantibus
 sunt habendæ, quia sunt tanquam internæ: *nam operantur*
penetratione illius, quod ex eis est subtile in poris, propter vir-
tutem profundantem penetrantem, quæ est in ipsis, ut loquitur
 Avicenna (alias Aben-sina) l. i. fen ii. d. ii. c. xix. Hinc
 ego motus causas externas, quatenus p. n. in corpus no-
 strum agunt, sive alterando id ipsum, sive humores vitio-
 sos movendo aut producendo, sive ratione alia, non mi-
 nus ac internas sui remotionem indicare statuo. Atque ita
 alterum Indicans, videlicet morborum causas, quoque
 absolvimus.

Tandem à loco affecto Curatoriæ Indicationes quo-
 que petuntur, ut ex subjecta delineatione adparet.

- 1. Caput seu cerebrum indicat
 - 1. Ptarmica.
 - 2. Apophlegmatizantia.
 - 3. Specifica cephalica.
 - 4. Alterantia temperata. &c.
- 2. Oculi
 - 1. ophthalmica.
 - 2. subtilia.
 - 3. acrimoniæ expertia.
 - 4. levia. &c.
- 3. Pulmones

C

l. Tho-

- { 1. Thoracica appropriata.
 { 2. Bechica. &c.

{ 4. Hepar

5. Testes indicant

{ 1. Hepatica.

1. sui suspensionem ne fluxui
 adeò sint obnoxii. &c. 5

{ 2. adstringentia.

{ 3. Cathartica.

{ 4. Diuretica. &c.

Et sic per omnes totius corporis nostri partes, quæ non leve momentum ad morborum curationem afferunt, procedit hæc methodus.

Præservatorias Indicationes non est quod prolixè describam, quia à causis morborum antecedentibus & præcætarcticis, quarum tabulam, quod ad illas attinet, suprà dedi, petuntur.

Vitalem suppeditant vires, quæ sui conservationem vel restaurationem per cordialia, sicuti symptomata urgentia sui ablationem, postulant. Sunt verò præcipua symptomata

{ 1. Dolor — anodyna.

{ 2. Agrypnia — hypnotica.

{ 3. Lipethymia — cordialia.

{ 4. Hæmorrhagia — sanguinè sistentia & adstringentia.

{ 5. Sitis — humectantia. &c.

Ethactenus sectio prima de Indicationibus.

Altera Contraindicationes proponit: de quibus hoc monendum, quod non adeò rigorosè sumantur, ut Indicationes planè destruant; sed paulò laxius, ita ut illas interdum saltem modificent. Sic quando Inflammatio vesicam occupavit, ipse sanguis exæstuans, qui jam affluit repellentia indicat: quia verò locus affectus est vesica, quæ non diu tolerat repellentia; hinc fit, ut quidem admittantur, sed hac conditione, ne justo diutius usurpentur. Et hoc
 mo.

modò venicam contraindicans nomino ipsorum repellen-
tium. Liceat enim docendi gratia vocabulo in hoc sensu uti.

Dum verò de contraindicationibus loquor, in men-
tem mihi venit errorum, quibus se nonnulli induunt cir-
ca hanc doctrinam. De sudoriferis ajunt, illa prohi-
beri à virtute debili, à temperamento bilioso, & mor-
bi principiò. Sed nimis superstitiosi sunt, qui ita statuunt,
& contraindicationes cumulant præter necessitatem.

Nam quod prius concernit, tantum abest ut virtus
debilitetur à sudoriferis, ut potius admodum hinc corro-
boretur, si illa fuerint, sicuti semper esse debent, alexi-
pharmaca, & specificâ proprietate respexerint cor. Quan-
do igitur movendi sudores, non ad radices petroselini,
lupuli, fol. capill. ♀, & similia è vulgaribus, sed Theria-
cam, Mithradatum, & diaphor. bezoard. minerale, spir.
flor. samb. mixtur. simpl. aq. galeg. scorzoner. & alia cordi
in simul dicata, accedere decet: quæ utrum vires naturæ
prosternant vel prostratas erigant, judicent cordatiores.

Temperamentum verò biliosum haut admittere
sudorifera, nondum probatum. Sudorifera indican-
tur à materia tenui, quæ facilè à centro ad circumferen-
tiam propellitur. Sed talis est bilis; unde potius ad su-
periora solet evadere, quàm descendere ad inferiora, teste
Thriver. com. in l. vi. aph. xxi. Quod Hippocratem commo-
vit, ut æstivò tempore *ἵασι ἀνὰ* purgare præciperet l. iv.
aph. iv. quia, ut Galenus habet, *ὁ πλεονάζων χυμὸς ἢ ξανθὴν
χολήν*: & *amara bilis succus invisibiliter exhalat*, teste Gal.
l. xiv. M. M. c. i. quod fit ob ipsius subtilitatem. Ergo et-
am bilis facilè per sudorifera potest expurgari. Et hinc
miror Practicorum plerosque in curando ictero sudori-
ferorum nullam facere mentionem; quod tamen maximè

fecit Avicenna: nam *medicina quæ icterum ex cute extrahunt, quandoque cum solutione ventris aut provocatione* (per quam urinam procul dubio intelligit) *aut cum sudore id præstant, & melius ut sit super exercitium & laborem & sitim & propriè quando est faciens sudare potus & similiter post balneum, inquit l. III. fen. xv. tr. I. c. VI. & paulo post: Dicitur quod patientes icteritiam juventur per considerationem in rebus citrinis. Illud enim movet naturam ad expellendum materiam citrinam totam ad cutem.* Neque biliosi humoris caliditas sudorifera impedire potest, 1. quia animus non est alterare per sudorifera, 2. quia evacuando bilem, quæ caliditatem fovet, corpus ab istâ intemperie potius liberabunt.

Quod tandem ad morbi principium attinet, nec illud adeò rigorosè observandum credo: *nunquam in δεχνησις νοσημάτων* *hydrotica exhibere esse permissum: quia non rarò febrium γένεσιν impediri exhibitis statim sudoriferis, experientia totâ die testatur: & crudi humores, qui alicubi locorum consistunt, non ipsimet ad habitum corporis per hydrotica abripiuntur, quia non sunt sequaces: sed vapores potius quos continuò emittunt, hac ratione discutiuntur.*

Sed plura sunt, quæ de contraindicationum doctrina dici possent, nisi pagellarum habendus esset respectus. Hâc vice ergò aliquali earum descriptione erimus contenti. Duo autem sunt quibus contraindicationes præcipuè competunt; videlicet remedia, & medicamentorum formulæ. Si plura se nobis offerent in posterum, hunc numerum augebimus. Remedia vel evacuantia sunt, vel alterantia, vel motum humorum corrigentia. Evacuuantia sunt vel universalia vel particularia. Illorum catalogus cum contraindicationibus talis est. Pur-

I. Purgantia: quorum Contraind. 1. Vires debiles. 2. Temperamentum calidum & siccum. 3. nimia corporis extenuatio vel obesitas. 4. ætas tenerrima. 5. gestatio foetus in utero post vi. mensem, nisi materia turgat. 6. humorum cruditas. 7. Intestinorum affectus. &c.	II. Sudorifera : quorum contraind. 1. nimia corporis extenuatio. 2. materia multa & crassa, nisi attenuetur. 3. cibus nondum concoctus. 4. Paroxysmi in-vasio. &c.
IV. Venæsectio 1. vires debiles, non tamen ex plethora. 2. Pueritia & ultima senectus, ubi tamen vires consideranda.	III. Inedia 1. Plethora particularis. 2. Plethora totius subito tollenda. 3. nimia gracilitas. 4. vires debiles. 5. morsus in ore ventriculi. &c. 6. gestatio foetus in utero. 7. propensio ad lipothymiam. &c.

Particularia cum Contraindicationibus ita depingo.

I. Vomitoria 1. vires prostratae. 2. corpus obesum. 3. difficultas ad vomitum. 4. ventriculus imbecillis. &c.	II. Diuretica 1. copia humorum crassorum circa hep ar. 2. affectus calidi & ficci. 3. Exulceratio renum vel vesicæ. &c.
III. Ptarmica	IV. Apophlegmatismi

{ 1. corpus cacochymicum.
{ 2. propensio ad vertiginē.
{ 3. nares vel oculi affecti.
{ 4. hora mox à cibo. &c. | { 1. exulceratio partium
interiorum oris.
{ 2. propensio ad destilla-
tiones ad fauces &
pectus. &c. |
|---|--|
- v. Discutientia
- { 1. humor crassus.
 { 2. cutis densa
 { 3. locus affectus in profundo situs.
 { 4. morbi principium. &c.

Similiter alterantium tam qualitate primâ v. g. calido- 10
 rum frigidorum &c. quàm secundâ, ut repellentium, ad-
 stringentium, suppurantium &c. uti & eorum quæ motum
 humorum corrigunt, qualia sunt revellentia, repellentia,
 derivantia &c. contraindicationes delineo.

Formulas autem remediorum quod attinet, habent & il- 15
 læ suas contraindicationes. V. g. emplastra non tolerant
 oculi, sicuti nec topica quælibet facilè ferunt, maximè autè
 olea, à quibus & vulnera cutis partiumque carnosarum ab-
 horrent. Has autem non aliter ac medicamentorum con-
 traindicationes trado. Atque sic & altera novæ metho- 20
 di sectio est descripta.

Tertia tandem agit de Regulis, tam generalissimis quàm
 generalibus. Illæ sunt:

1. *Omne quod indicat, sui conservationem vel ablationem*
indicat. 25
2. *Quæ secundum naturam sunt, conservanda: quæ verò*
præter naturam, tollenda sunt.
3. *Contraria contrariis tolluntur: similia similibus con-*
servantur. 30
4. *Inter duo mala minus est eligendum, &c.*

Generales verò sunt vel de indicationibus, vel contraindicationibus, vel remedijs, vel adhibendi ordine. De indicationibus quæ petuntur, vel de morbo agunt, ut:

1. Qui plurimum à statu naturali & ætatis naturâ distat morbus, vehementioribus eget remedijs: qui verò minus, mitioribus.

2. Extremis morbis extrema debentur remedia.

l. i. aph. vi.

vel de morbi causa, ut:

1. Melius est καὶ ἵκνεσθαι humores educere quàm unica vice: si sc. sint copiosi.

2. Causa morbifica est ejicienda per illas vias quas natura affectat.

3. Causa morbifica non debet duci per partes nobiles vel ob morbum quendam debiles.

4. Materia multa non tollitur à medicamento debili: si scil. unica vice sumatur. &c.

vel de locis affectis, ut:

1. Quando per varias vias medicamentum ad locum affectum pervenire potest, eligenda est proxima.

2. Pars in profundo sita fortius requirit remedium.

3. Pars sua natura frigidior mitiora requirit refrigerantia.

4. Locus affectus semper requirit medicamenta appro-

5. Locus affectus semper est roborandus. (priata.

6. Cujuslibet partis temperamentum & ἰδιότης καὶ ἡγεσία sunt observanda. &c. vel

vel de viribus, ut:

1. Virium conservatio præstantior est quàm morbi depulsio. &c.

vel de symptomatibus, ut:

1. Symptomata quàm fieri poterit celerrimè sunt mitiganda si urgeant.
2. Symptomata ad morbi & causæ morbificæ ablationem evanescent. &c.

De Contraindicationibus talis est regula:

Indicationibus sibi invicem repugnantibus eligenda est fortior & commodior.

De Remediis regulæ sunt duplices, 1. generalissimæ, 2. generales. Illæ sunt:

1. Quicquid antipathiam fovet cum ægroto, illud ne utiquam offerendum: nec intra corpus danda deleteria.
2. Medicamenta ventriculo vacuo sumantur. &c.

Generales verò sunt, v. g.

1. De Revellentibus, ut:

1. Revellentia semper in parte oppositâ sunt adhibenda.

2. Revulsio debet fieri ad partem remotissimam.

3. Revulsio debet fieri ad principium fluxionis. &c.

2. De Derivantibus, ut:

1. Revulsionis pedissequa est Derivatio.

2. Derivatio debet fieri ad partem vicinam, & meatibus cum affecta communicantem. &c.

Et

Et sic porrò v. g. de oleis, emplastris, repellentibus, inter-
cipientibus, adstringentibus, digerentibus, dulcibus, &c.
De Ordine tales constituo:

1. A remotione causæ morbificæ est auspicandum nisi
quid impediatur.

2. Causæ eo ordine tollendæ quo se invicem consequuntur.

3. Universalia sunt præmittenda particularibus. &c.

Hinc ergò facilè intelligit B. L. me id operam dedisse,
ut ista rerum momenta, quid, quantum, ubi, quomodo,
quando & quo ordine, quæ aliàs multas parere difficulta-
tes solent, tyro, ediscendo hæc regulas, præter opi-
nionem veluti memoriæ imprimat. Sed methodi hujus
applicationem & usum sequens caput monstrabit.

CAPUT III.

ARGUMENTUM.

1. Quæ consideranda in methodi hujus applicatione & quomodo
procedendum. 2. cur ita procedendum. 3. ostenditur usus Tab. I. 4. quid
intemperies ventriculi frigida indicet. 5. ostenditur usus Tab. II. 6.
eruantur ex causis intemperiei cum materia indicationes. 7. ostenditur
usus Tab. III. 8. quomodo ventriculus sit coindicans causæ morbificæ.
9. quotuplices sint causæ remotæ quæ indicationes suppeditant. 10. mor-
bus antecedens est indicans. 11. quomodo curandus catarrhus. 12. suppressæ
evacuaciones sunt morborum causæ. 13. contraindicationum usus osten-
ditur. 14. ventriculus non fert nimis calida nisi humida addantur. 15.
regularum usus monstratur. 16. quomodo recessus à temperamento sui in-
quirendus. 17. quomodo pituita copiosa ex ventriculo auferenda. 18.
quo ordine sint adhibenda remedia. 19. emetica non debent ante pur-
gantia adhiberi.

Qui ergò delineatâ methodo in curandis morbis uti
voluerit, illū tribus esse intentū oportebit. Primum est,

D

ut

ut indicationes eruat: alterum, ut de contraindicationibus dispiciat: tertium, ut regulas evolvat. Agendo illud, quid faciendum sit cognoscet; examinando alterum, an tutum sit intelliget; & considerando ultimum, quomodo sit usurpandum discet.

Quando itaque offertur morbus, v. g. Intemperies ventriculi frigida cum materia; primò ipsum morbi genus examino: quia verò intemperies est, recurro ad Tab. I. de morbis, quam suprà dedi, & ibi indicatum ipsius statim deprehendo, nimirum calefacientia: scorsim itaque noto hanc indicationem: *est calefaciendum*. Deindè proximam morbi causam exploro eamq; ad Tab. II. refero: quia ergò pituita est in ventriculo conclusa, sequentes indicationes vel indicationum modi hinc emergunt:

1. sunt offerenda purgantia phlegmagoga.
2. vomitus est ciendus.
3. sunt movendi sudores.
4. sunt adhibenda diuretica.

Pertot enim vias pituita evacuari potest. Ratione verò crassitie attenuantia & incidentia, sicuti ex Tabula manifestum est, requirit. *Locus affectus* est ventriculus, qui ex Tab. III. medicamenta stomachica postulat, & quodammodò adstringentia: item vomitoria & purgantia, quia utroque modo ab excrementis liberatur: & horum respectu coindicans dicitur ventriculus, cum ipso humore, qui est in vitiò. Et hucusq; sunt indicationes *curatoria*.

Preservatoria ducuntur à causis remotis, sive antecedentes sint, sive antecedentes producant, sive eas moveant, quæ in specie dicuntur procatasticæ. Huc & affectus

fectus p. n. pertinent, qui non raro aliorum morborum causæ esse possunt. Si igitur causa remota hujus intemperiei esset catarrhus; ecquis dubitaret illum esse inhibendum? Quia verò catarrhus nihil aliud est, quam defluxio humorum à cerebro in partes subjectas, symptomatis rationem habet, & consequenter nullam indicationem suppeditat; sed tollitur sublatò morbò, quem insequitur. Iste autem morbus est intemperies cerebri pituitosa, quæ ex præscriptâ methodo nostrâ, planè ad eum modum, quo ventriculi, est curanda. Inter causas remotas & illas nomino, quæ ad pituitæ aliorumque humorum generationem faciunt; quales sunt, quod ad phlegma attinet, ventriculi & partium adjacentium constitutio frigida, aër frigidus & humidus, somnus nimius, cibi frigidi, copiosi, coctu difficiles, consueta evacuatio suppressa, & similia quæ quocunque modo pituitæ cumulationem promouent. Tales causæ verò omnes, cum p. n. sint, sui remotionem indicant, juxta, quam tradidi, regulam: *quæ secundum naturam sunt conseruanda, quæ verò p. n. tollenda sunt.* Procatarticae causæ sunt aër calidus, frigidus, humidus, inedia, motus nimius, ira, &c. quæ, ut suprà dixi, omnes removeri postulant; ista autem remotio fit per contraria, secundum regulam: *Similia similibus conseruantur, contraria contrariis tolluntur.* Symptomata, quæ urgeant, plerumque absunt, sicuti nec virtus vitalis adeò prostrata esse solet, ut sui corroboracionem indicet, nisi fortè ex ἀνωπεξία, quæ hanc intemperiem ferè comitatur, sit debilitata.

Atque sic indicationes in intemperie ventriculi frigida cum materia habes, secundum quas instituenda curatio, modò à contraindicationibus tutæ illæ sint

læ sint atque securæ. *Prima* indicatio erat esse calefaciendum; recurro igitur ad Tabulam contraindicationum, & numerum de calefacientibus quæro; ibi statim deprehendo, illa non admitti à ventriculo, si nimirum nimis calida sint, quia periculum est ne ob adjunctam siccitatem, humiditatem ventriculi absumant, & consequenter privativam frigiditatem, ut Cl. Sennert. l. III. Pr. p. XXI. loquitur, inducant: hinc vel planè non admittuntur, etsi à magna intemperie juxta Regulam nostram: *Qui plurimum à statu naturali distat morbus vehementioribus eget remediis*; indicentur: ventriculo videlicet contraindicante; vel ijs admiscenda sunt humida, ut hac ratione imminens à siccitate periculum auferatur. Et sic locus affectus nimirum ventriculus, non quidem rejicit in totum calida, sed ea tantum modificat, quod nimirum non nimis calefacientia esse debeant. Et hoc est, quod antea de contraindicationibus in genere monui.

Ad hunc modum cum reliquis indicationibus procedendum, quarum indicata semper cum contraindicationibus sunt conferenda, ut veritas hinc eliciatur. Constitutis igitur & corroboratis indicationibus Regulæ sunt perlustrandæ, ne ad feliciter medendum quicquam desit. Talis verò servandus ordo, qualem in præcedenti capite, cum earum mentionem facerem, delineavi. Sub titulo de morbo ejusmodi deprehendo: *Qui plurimum à statu naturali & ætatis natura distat morbus vehementioribus eget remediis*: quando ergò ex physiologiâ & semeioticâ novi, qualis sit ventriculi temperatura, nec ætas patientis me latet, istum recessum facilè assequi, & facta applicatione dosin medicamentorum definire poterò; quamvis
hæc

hæc indicatio illi, quæ à loco affecto accedit, contra indicationi cedat.

Sub titulo de morbi causa hæc est: *melius est*
κατ' ἄκρον humores educere quàm unica vice;

5 hanc regulam ad indicationem à causa morbifica desumptam, quæ purgantia phlegmagoga requirebat, refero, & modificabit eam, ut perfecta indicatio sit talis: *pituitæ copia est evacuanda per phlegmagoga sed partitis vicibus.*
 Iste titulus & hanc habet: *materia multa non tollitur*
 10 *à medicamento debili.* Hinc concludo: hîc adest materia multa; ergò medicamentum purgans debet esse forte. Sed hoc repugnat evacuationi *κατ' ἄκρον*, quæ quia fortior est, meritò præfertur.

Porrò & istam ibi lego: *Materia est educenda per*
 15 *viam proximam;* hanc refero ad eam indicationem, quæ vomitum denominabat, & eam corroborabit.

Hac ergò methodò, quid agendum sit & quæ applicanda remedia in intemperie ventriculi frigidâ cum materiâ, facillimè invenire possumus. *Ordinem* verò adhibendi
 20 indicata itidem regulæ docent. Primò ergò evacuandum est juxtà regulam: *à remotione causæ morbificæ est aspicienda curatio nisi quid impediat.* Deinceps sequi possunt emetica, quia sunt evacuantia particularia, *universalia autem semper sunt præmittenda particularibus.*
 25 Tertiò sequuntur calefacientia, quia *alterantia postponentur sunt evacuantibus;* ea verò quæ attenuando alterant, purgantibus præmittere decet, quia sunt præparantia: *nulla autem materia debet evacuari nisi concocta fuerit,*

30 l. I. aph. xxii, aut præparata.

D 3

Videt

Videt ergò B. L. quomodo generali hac methodò per applicationem utendum sit, & quid de ea promittere sibi possit. Nunc ad Inflammationum curam dirigendus est sermo, & quomodo ad unam omnes ex ista methodo curari queant, declarandum. Quod in sequentibus præstare capitulis pro virili allaborabo.

CAPUT IV. ARGUMENTUM.

1. Nova methodus non abhorret à Galeni dogmatibus. 2. quomodo nova methodus à Galeni methodo differat. 3. applicatio methodi generalis ostenditur exemplo curationis inflammati hepatis. 4. cur exemplum particulare assumendum. 5. Homonymia vocabuli Inflammationis. 6. quod interdum pro tumore sumatur. 7. erysipelas dicitur Inflammatio. 8. Signa diagnostica Inflammationis. 9. unde oriatur Intemperies calida. 10. quod sanguis sit calidus. 11. an vespertilionis sanguis à pube præservet. 12. an sanguis possit putrescere. 13. an sanguis putrescens fiat calidior. 14. unde oriatur Tumor. 15. an omnes partes nutriantur sanguine. 16. unde dolor oriatur. 17. unde ista dolorum differentie. 18. non quælibet Inflammatio habet dolorem pulsativum. 19. subjectum Inflammationis. 20. rubedinis cause. 21. tensionis cause. 22. cur tumor tactui interdum cedat, & quæ causa virtutis.

Dum verò secundum novam methodum generalem de Inflammationum cura me dicturum promitto; à præconcepta opinione liberandus est lector, ne à Galeni Scholarumque placitis abhorrentem medendi rationem hîc defensum iri existimet. Nam id potius operam dabo, ut, nisi maxima rei absurditas in aliam sententiam me abripiat, vestigia Galeni premam, & dogmata ipsius amplectar, ita tamen ut compendiosiori methodò hîc proferantur.

Quia verò indicationes non solùm à morbo & ipsius causâ

causâ, sed à locô affectô quoque desumuntur, operæ
pretium perpetraturum me confido, si certam aliquam
Inflammationem exempli gratia considerem, ita ut se-
cundum illius normam & reliquarum curatio institui
5 queat. Nam meliori ratione nec contraindicationum
usus ostendi, nec Regulæ applicari possunt. Assumemus
autem Inflammationem Hepatis, quam Galenus c. xi. pro-
ponit, & faciemus periculum, an methodus nostra sit suf-
ficiens ad illius curationem.

10 Per Inflammationem verò non intelligimus nudam
φλόωσιν, quam, ut Gal. c. i. ait, subinde Phlegmonem ap-
pellarunt veteres, quod com. iv. in l. vi. Epid. quoque
fatetur: μεμνήμεθα, inquit, ὅτι καὶ τὰς φλογώσεις ἀπ᾿ αὐτῆς ὀνο-
μάζουσι φλεγμονὰς, καὶ ἂν χωρὶς ὄγκου ᾖ φύσιν εἶεν; & com. ad
15 aph. LXV. l. v. καὶ μέντοι καὶ αὐτὸ τὸ τᾶνομα τῆς φλεγμονῆς
ἔστι τῆς φλογώσεως μᾶλλον ὅς παλαιοὶ πάντες ἔλεγον εἰ καὶ χωρὶς ὄγκου
εὐσαίνει. Et hoc sensu Inflammationum aliam siccam di-
cebant, aliam humidam, prout intemperies vel cum mate-
ria erat, vel sine ea, teste Hier. Fabricio l. i. part. ii. de Tumor.
20 p. n. p. DLXXI. Sed tumorem sanguineum cum intem-
perie calidâ, per hoc vocabulum denotamus.

Quod pro Tumore sumatur, docet Gal. com. iv. l. vi.
Epid. οἱ γὰρ μὲν μετ' αὐτὸν (sc. Hippocratem) καὶ τὸ τῆς φλεγμονῆς
ὄνομα καὶ τῶν ὡδᾶ φύσιν ὄγκων ἔστι φέρεσιν. Dum verò sangui-
25 neum dico, distinguo ab Erysipelate & Herpete, quibus l.
ii. ad Glauc. c. i. Inflammationis nomen tribuitur; & hoc
est quod Arabum decus Aben-Sina l. iv. fen. iii. tr. i. c. 2.
habet, sc. nomen Phlegmones in lingua Græcorum esse absolu-
tum super omne quod est inflammatum; deinde dici de omni
30 apostemate calidô.

Quod ergo Gal. com. iv. de rat. vict. in acut. scribit,

οἱ νεώ-

οἱ νεώτεροι τῶν ἰατρῶν καλεῖσιν ἕτως (sc. Φλεγμονὴν) μόνον ἐκείνον
 τὸν ὄγκον, ὃς ἀντίτυπός τε καὶ ὀδυνηρὸς, ἢ μετὰ θερμασίας πολλῆς,
 idem & nobis probatur, & proinde de hac Phlegmone dis-
 feremus, ἥτις ἅμα τῇ Φλογώσει καὶ τάσιν ἔχει παρὰ τὸ μέρος, ἡμῖν θ'
 ἀπλομένοις φαινομένῳ, αὐτῷ τε τῷ κάμνοντι διὰ τῆς ἰδίας ὀνομαζομέ- 5
 νης συνασθήσεως, & quam Galenus porro his verbis describit:
 ἂν δ' ἦτον τῆς πίσεως ἀντίτυπὸν ὅτι τὸ Φλεγμαῖνον μέρος, εἴ ὅτι ὄγκω
 τε μείζονι τῷ καὶ φύσιν, ὀδύνη δ' αὐτῷ συνέσιν ἥτοι γ' ἐλάττων ἢ μείζων. ἔ-
 νιστε δὲ καὶ μὲν σφυγμῶ συνασθήσεως ὅταν ὅτι πλεονάζῃ αὐξηθῇ τὸ νόση- 10
 μα, καὶ μάλιστα ἡνίκα ἐκπύσκειται. ἕτω δὲ καὶ τὸ καλούμενον ἔρ-
 ρῶν ἥτοι γ' ἦτον ἢ μάλλον: h. e. *qua supra Inflammationem*
tensionem quoque in particula facit, quam non modò ipsi tactu de-
prehendimus, sed etiam ipse ager proprio sensu advertit, pro
tensionis modo, tangenti quoque renititur pars Phlegmone ob-
seffa, auctiorque est quàm pro naturali habitu, nec dolor illi ma- 15
ior minorve deest, cum quo nonnunquam & pulsationis sensus,
cum sc. malum amplius increvit, ac potissimum cum suppurat.
Rubor quoque in parte qua Phlegmone laborat major minorve
semper visitur. c. i.

Adeoque signa diagnostica nostræ Inflammationis, 20
 prout à Galeno recensentur, sunt hæc: 1. calor p. n. 2.
 tensio in particula inflammata. 3. tumor. 4. dolor. 5.
 pulsatio. 6. rubedo partis. 7. renitentia. Cum enim
 Inflammationis causa sit sanguis, fieri non potest, quin ista
 subsequantur: nam ratione caliditatis suæ, accedente 25
 cum primis putredine, Intemperiem inducit. Nam ἀπασιν
 ἐν τῷ Φλεγμαῖνοντι μορίῳ θερμότερον γίνεται h. e. *omnibus in ipsa*
parte qua Phlegmone vexatur calidior efficitur, inquit Gal.
c. ii. & calidum apostema oritur ex quacunque materia si vè sit
calida per suam essentiam si vè accidat ei caliditas propter pu- 30
trificationem, teste Aben-Sina l. i. fen. iii. dr. i. c. v. Utrum-
que in

que in inflammatione locum habet; nam & sanguis
 ratione temperamenti sui calidus est, & peregrinam ca-
 liditatem à putredine acquirit. Illud ex Aristotele pro-
 bo: αὐτὴ δ' ἐστὶν αἷμα καὶ τὸ αἷμα τῆς ὑγρότητος καὶ θερμότητος, in-
 quit l. III. part. an. c. v. ἡ γὰρ ἀπ' ἐκείνης (sc. καρδίας) θερμότης
 κωλύει πηγνυσθαι sc. τὸ αἷμα, l. II. part. an. c. ix. τὸ γὰρ αἷμα
 θερμὸν, sect. VIII. probl. II. Cum Aristotele consentit
 Gal. l. I. de Temper. c. ult. dum vasorum tunicas naturæ
 frigidissimæ contactu sanguinis calefieri scribit; si ergò
 sanguis non esset calidus, non posset calorem diffun-
 dere in tunicas vasorum, nam quod quis non habet alteri
 communicare nequit. Sed apertè idem fatetur l. de
 morb. caus. c. VI. ubi ait: *bilis flava potestate calida est &
 sicca; atra verò sicca & frigida; sanguis humidus & calidus; pi-
 tuita frigida & humida.* Et vel maximè l. x. simpl. fac. c. I.
*sanguis alius est liquidior; alius siccior: his magis, ille minus
 calidus.* Nam frigidus sanguis nullus est. Et c. IV. ubi de ve-
 spertilionis sanguine loquitur, quod quidam puerorum
 pudendis illum illinant, & existiment ita diutissimè eas
 partes à pube seruari posse immunes; ex vehementi par-
 tis refrigeratione ejusmodi quippiam posse contingere fa-
 tetur quidem; sed statim subjicit: *non tamen adeò frigida
 facultatis est vespertilionis sanguis.* Nam in totum nullus san-
 guis frigidus est. Quod & Aben Sina seu Avicenna admit-
 tit dum l. I. f. I. dr. III. c. I. *Sanguis verò natura calidus ex-
 istit & humidus,* infit: & part. I. tr. I. cant. 66. *sanguis cali-
 da & humida est qualitatibus.* Vnde de vespertilionum sangui-
 ne dicit: *Sanguis vespertilionis, secundum quod dicitur,
 prohibet ortum pilorum, & non est ei veritas:* l. II. tr. II. c.

30 DCX.

Deinde etiam sanguis illius caliditatis causa est, qua-
 E
 tenuis

tenuis putrescit. Quod putrescere possit, Gal. l. ii. de diff. febr. c. ix. confirmat dicens: ἐν τῷ μορῶ τῷ ζῳ, τὸ αἷμα πλέον ἀθροισθὲν, ὑπὲρ τὴν δύναμιν αὐτοῦ, διαφθείρεται. καὶ μάλιστα ὅταν ἐμφραχθῇ διὰ πάχος ἐν μικροῖς ἀγγείαις ἢ σφηνωθῇ διὰ πλῆθος, ἐποῖόν τι συμβαίνει κατ' ἀπάσας τὰς φλεγμονὰς. ἐν γὰρ ταῖς κατὰ διττὴν αἰτίαν φθείρεται τὸ αἷμα, τῷ τε μὴ διαπνεῖσθαι καὶ τῷ μὴ κρατεῖσθαι πρὸς τῆς φύσεως. i. e. *Vbi vero in aliqua corporis parte sanguis plurimus accumulatur, ejusdem partis vim superat, corrumpi consuevit: praesertim si in parvis vasis propter crassitudinem constipetur, aut ob multitudinem impingatur, quemadmodum videre est in universis inflammationibus, in quibus sanè duabus de causis ipse sanguis corrumpitur, & quia se. non diffatur, & quia à natura non vincitur. Nonnunquam ergò sanguis in inflammationis particulis subire potest putredinem.* Quod verò ob putredinem fiat calidior, ex methodo sanandi putredinem, quam l. xi. M. M. c. viii. tradit, apparet, nimirum eò, quod jam corruptum est, evacuatò, reliquum refrigerante perspiratu ad exactam symmetriam reducit, &, in humorum putredine & excretio & refrigeratio & ventilatio &c. ex adverso respondent, inquit l. xi. M. M. c. xiii.

Tumorem ratione copiae suae inducit: nam γένεσις κοινὴ πάσας τὰς φλεγμοναῖς ἐξ αἵματος ἐπιρροῆς ἐστὶ πλείονος ἢ ὅσῃ δεῖται τὸ μέρος h. e. *communis omnium phlegmonarum generatio ex sanguinis influxu est copiosioris sc. quam pars postulat, veluti tum in libro de Tumoribus p. n. ostendimus, tum in eo qui de in-* 25 *quali Intemperie est inscriptus, inquit Gal. c. i. ii. Hinc duo discimus, i. quod sanguis naturaliter ad partes fluat pro earum nutritione & conservatione. Hoc docet l. iv. de sanit. tuend. his verbis: in ipso transitu per intestina ac potissimum tenuia, vena quae huc pertinent, alimentum ad se rapiunt, quod* 30 *ex mora quam in ventre habuit, & alteratum & animalis magis idoneum.*

idoneum est effectum: mox in ipsis venis quoque ab alia in aliam tra-
 ditur, ad eundem modum, quò ex ventre in venas; hinc verò
 jam planè confectum in singulas pertrahitur animalis partes, ubi
 tertiā concoctionem nactum ipsi alendo corpori assimilatur. Quod
 5 & Aben-Sinæ placet scribenti, sanguinis causa finalis est ut
 nutriet corpus, l. i. fen. i. dr. iv. c. i. 2. ex allegatis Galeni ver-
 bis & hoc discimus; sanguinem interdum nimis copiosè af-
 fluere; quod quā ratione contingat, eodem capite expo-
 nit, dum vel ob ὥσιν vel ἐλξιν id fieri statuit, de quibus ta-
 10 men alio loco dicturi sumus uberius. Nobis impræsentia-
 rum nosse sufficit, id quod recentior Anatome docet, san-
 guinem per arterias cum quodam impetu ruere ad par-
 tes, ibique nisi receptus detur in venas, non posse non
 ὀγκωσιν producere: receptum verò in venas omni genere ob-
 15 structionū & eorumquæ apta sunt intercipere, posse & solere
 prohiberi. Satis etiam est monuisse, sanguinem, cum pro
 copia sua nequeat in partium substantiam converti totus,
 extra tamen vasa labatur, illas necessariò distendere & attol-
 lere in tumorem, cum non habeat vacuum quod occupet.
 20 Eò verò ipsò dum partem distendit, unitatem ipsius
 solvit, & hac ratione doloris quoque causa existit. ἡ γὰρ καὶ αἰ-
 φύσιν ἐννοία, τὸ πάθος χεῖναι τὸ σῶμα ὃς ὡς μέλλει πονήσκειν ἥτοι σπιν-
 χείας λύσιν ἢ ἀλλοίωσιν εἶναι τινα διδάσκει. h. e. Naturalis notiti-
 a nos docet vitium id corporis ex quo sit doliturum aut continuita-
 25 tis divisionem oportere esse aut alterationem aliquam, inquit Gal.
 l. xii. M. M. c. vii. cum quo plane consentit Avicenna l. i.
 fen. ii. dr. ii. c. xix. dicens: Omnes doloris cause in duobus com-
 prehenduntur generibus, sc. genere mutationis complexionis
 subito factæ, & genere solutionis continuitatis. Quod
 30 verò distendendo continuitatem solvat sanguis, itidem
 ex l. xii. M. M. c. vii. discimus, ubi Galenus: ἀναγκαῖον ἥτοι
 ῥῆξιν

ῥῆξις, ἢ θλάσις, ἢ διάβρωσις εἶναι τὴν διάθεσιν ἐν τῷ διαρρεῖσθαι τὸ συνεχές. ἀλλ' ἢ μὲν ῥῆξις, ἐκ τάσεως τινός, ἢ δὲ τάσις ὑπὸ πνός ἐνδον ἔσθαι πολλῆς διατεινύσης τὸ περιέχον αὐτὴν σῶμα: *necesse est vel rruptionem vel contusionem vel erosionem esse affectum eum qui divisionem continui faciat.* At verò rruptio, ex distensione quadam, quæ ab aliqua intrinsecus substantia, quæ multitudinem suam corpus se continens distendat. Accedit & altera doloris causa, nempe intemperies calida; de qua cum supra dictum sit, prolixiores hic esse nolumus.

Iste verò dolor pro diversitate locorum affectorum varius est. Nam quando membranæ inflammatae sunt, dolor quem patiuntur pungitivus est, *punctorius enim dolor ad membranas non ad imas partes proprie pertinet*, inquit Gal. l. II. de loc. aff. c. II. & hinc pleuritidis dolor pungitivus est teste Gal. l. II. de crisib. c. X. & Avicen. l. III. fen. X. tr. IIII. c. I. Et in genere quindecim dolorum differentias tam à loco affecto quam causa morbifica desumptas proponit Avicenna l. I. fen. II. dr. II. c. XX. quas Gal. l. II. de loc. aff. c. II. examinat. Cum enim illæ tantum corporis nostri partes dolore percipiant, quæ sensu præditæ sunt, teste Gal. l. XII. M. M. c. VII. quædam verò planè non sentiant, ut ibidem fatetur, quædam obtusius, quædam acutius, hinc ubi particula acutiori sensu est, ibi dolore vehementiore cruciatur, ubi vero sensum habet hebetiorem, ibi minus dolet, inquit sæpius citato l. II. de loc. aff. c. II. Vt ut autem hæc sint, *ingentium inflammationum accidens est dolor pulsativus*, inquit Gal. l. c. Vbi ergò magna est inflammatio, ibi etiam pulsus cum dolore percipitur ex Galeni decreto. Vnde hoc discimus, non in qualibet Inflammatione dolorem adesse pulsatorium, & hinc frustra esse quotquot statuunt inflammationum signum τὰ γινωσκον esse pulsus, quamvis inter propria earum merito

merito referendum cum Cl. Sennerto statuamus. Etenim soli Inflammationi non verò omni eum convenire nemo dubitat, quia dolor pulsativus non datur nisi eo in loco qui arterias habet, docente Gal. l. ii. de loc. aff. c.

5 1. At verò Inflammatio non semper talem locum occupat. Nam etsi Gal. l. de tumor. c. ii. *μὲν οὖν ἀπὸ τῆς ἀρτηρίας* Inflammationis subiectum constituat, id tamen *ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ* verū est, quia per illas partes vasa percurrunt, quæ facile sanguinem effundere possunt. Interim & aliæ partes Phleg-

10 mone tentantur; nam *Inflammatio non est partium tantum cuti subiectarum, sed harum quidem precipue, nonnunquam verò etiam cutis*, inquit l. ii. art. curat. ad Glauc. c. i. Sic & venas, nervos, ligamenta, membranas inflammari posse, egregijs virorum & experientiæ testimonijs fretus affirmat

15 Hier. Fabr. part. ii. de Tum. p. n. l. i. c. v. p. 571. Quando itaque Gal. l. ii. de loc. aff. c. i. in laterali morbo dolorem punctorium esse, & in Inflammatione pulsativum, apud omnes ferè Medicos in confesso esse scribit, non intelligenda hæc sunt *ἀπλῶς & κατὰ παντός*, sed *ὡς ἐπὶ*

20 *τὸ πολὺ*; unde notanter dicit c. i. libri nostri sc. xiii. *cum quo (sc. dolore) nonnunquam & pulsationis est sensus, cum scilicet malum amplius increvit ac potissimum cum suppurat.*

Præter verò quæ hætenus enumeravimus, & rubedo parti inflammatae advenit, & tensio, & renitentia. Rubedo

25 *a multo calore oritur*, inquit Hier. Fabr. l. i. de Tum. part. ii. p. DLXXII. Aristoteles vero sect. ix. probl. ii. *ἀίματος συνδρομὴ τὸ ἐρυθρὰ ἐστίν*. e. rubedo non nisi concursus sanguinis est, ait. Et

cum Aristotele Sennertus facit dum inquit: *rubent partes inflammatae colorem hunc sanguine communicante*, l. v. part. i.

30 cap. v. p. xxxii. Quod ergo ille calori, hi sanguini adscribunt. Ego utramque opinionem conjungo penitus-

que mihi persuasum habeo, præcipuam istius rubedinis causam esse quidem sanguinem, siquidem cutis talem præse fert colorem, qualem à partibus subjacentibus accipit : hinc in corporibus pituitosis facies albet ob subjectam pituitam : quando ergò sanguis substernitur, rubet, quia talem colorem ipse sanguis obtinet, unde Avicenna de curatione superflue rubedinis loquens, causam ipsius *frigus esse dicit coarctans vaporem plurimum sanguineum*, l. iv. fen. vii. tr. ii. c. viii. Attamen calorem non penitus excludendum esse existimo, quia is subtiliat sanguinem & rarefacit cutem, ut sanguinis color eò facilius transpareat.

De Tensione non opus est, ut multa dicamus, quia à nimia sanguinis copia eam provenire jam suprà ostendimus.

Quemadmodum verò sanguinem copiosum sequitur tensio, ita tensionem excipit *adversum* : quod ijs verbis Galenus innuit : *quin etiam pro tensionis modo tangenti quoque renititur pars phlegmone obfessa*. Nimirum tumor interdum cedit tactui, ut in hydrope videre est ; id autem dupliciter contingere existimo, (1) quando materia non adeo copiosa & dura est, (2) quando materia potest retrocedere. At verò in Inflammatione sanguis admodum copiosus est, ut ostendi, nec retrocedere potest, partim ob crassitiem, partim ob loci defectum ; ergò nec tangenti cedit, sed resistit atque renititur ; & hoc est quod Galenus docet. Sic ergò & caloris & tumoris & tensionis & doloris & rubedinis & renitentiae causa est sanguis, atque sic veram Inflammationem producit.

CAPUT V.

ARGUMENTUM.

1. *Indicationes in curatione Inflammationis observande.* 2. *Dieta refertur*

- refertur ad causas externas. 3. Dolor est symptoma. 4. Dolor indicat. 5. Doloris effectus. 6. ab anodynis auspicanda Inflammationis curatio. 7. Galenus conciliatur cum se ipso. 8. Dolor dupliciter tollitur. 9. Universalia sunt particularibus premittenda. 10. oculi non tolerant olea. 11. frustra ophthalmia curatio peculiariter describitur. 12. medicamenta Galenus non tradit in hoc libro nisi exempli gratia. 13. anodyna. 14. Hepar non admittit quaelaxant. 15. Attalum reprehendit Galenus. 16. Indicationes à loco affecto sunt sedulo notanda. 17. formula remedium sunt varie. 18. ceratorum & emplastrorum contraindicans. 19. quando narcotica adhibenda. 20. appropriata semper miscenda medicamentis. 21. Locus affectus est roborandus. 22. adstringentia semper locum habent in Hepatis Inflammatione. 23. Refrigerantia sunt adhibenda. 24. hoc est doctrine Galeni congruum. 25. Phlegmone est morbus compositus. 26. quomodo Erysipelatis curatio ab Inflammationis curatione differat? 27. triplici de causa refrigerandum. 28. Intemperies calida in Phlegmone non est symptoma. 29. morbus non est symptoma. 30. homonymia vocabuli symptomatis. 31. non datur Inflammatio symptomatica. 32. Inflammatio non potest definiri per Tumorem. 33. Refrigerantia debent esse appropriata. 34. medicamentum refrigerans ubique refrigerat. 35. cephalica sympathiam habent cum capite. 36. Hepar non admittit refrigerantia in 4 gradu, nec actu tepida.

Talis ergò si Hepar infestet, juxta sequentes Indicationes ex Generali methodo nostra depromptas expugnanda erit.

1. Dolor est compescendus.
2. Locus affectus est refrigerandus, & per adstringentia corroborandus.
3. Sanguinis copia est tollenda.
4. Cacochymia est evacuanda.
5. Sanguinis motus perversus est corrigendus, & nimius compescendus.
6. Sanguis insensibiliter est discutiendus vel ad suppurationem ducendus.

Posset.

Possent & septima addi, nimirū Diætā esse rectē instituen-
dam, nisi ad causas externas, de quibus postea, pertineret.

Quod igitur ad dolorem attinet, equidem verum est,
illum esse symptoma, & secundum methodum nostram in
curatione ordinariē non attendendū, quia evanescit sub-
latō affectu, quem insequitur. Cū verò symptomata
non unius ejusdemque generis sint, sed nonnunquam ni-
si maturē ijs occurratur, curationem vel difficilem red-
dant vel impossibilem, videntur ad se eam rapere. Et
hoc est quod Gal. l. xii. M. M. c. i. ait; *Cum febre incidunt* 10
quædam graviora symptomata, quibus prospici majore medentis
solicitudine debet; interea verò & Dolor ingens refertur,
quia haut rarò syncopen inducit, ut l. xii. M. M. c. vii.
cū vires resolvat l. xii. M. M. c. i. insuper febrem quoq;
excitat l. viii. M. M. c. v. & fluxionem parit l. iii. M. M. c. 15
iv. & membra à suis propriis operationibus prohibet,
teste Avicenna l. i. fen. ii. dr. ii. c. xxi. Ergò maxima ip-
sius ratio habenda est, cum primis in Inflammatione:
nihil enim est quod profluvium magis quàm dolor prorit
& phlegmonas augeat, inquit Gal. l. v. M. M. c. iv. & pro 20
inde quam primum sedandus erit.

Hoc autem ex methodo nostrā discimus, quæ sym-
ptomata urgentia ad se curationem trahere dicit, cū
ingentiori ante omnia sit occurrendum, Et hoc vult
Galenus quando c. v. libri nostri ait: *Statim er-* 25
gò dolor mitigandus & calor auferendus est in parte attra-
hente. Quibus verbis & hoc innuere videtur, à dolo-
rem sedantibus auspiciandam esse Inflammationum cu-
rationem. Dicit enim *statim dolor mitigandus est.*

Sed hæc verba necesse est ut conferam⁹ cum ijs, quæ legū- 30
tur

tur c. xi. ejusdem libri. ὑποκείδω τὸν ἐν, inquit, ἡπαρ δέχόμενος
 φλεγμαίνεν, καὶ ζητεῖδω τίς ἀρίστη θεραπεία γενήσεται ἔκ τούτου.
 ὁποῦ κεπῆς ὅτι πρῶτον μὲν ἀπάντων ἀφ' ὧν εἶπεν ὠρμώμενον, εἰ δέ ται
 κενώσεως τὸ πᾶν σῶμα, καὶ ἔνθα δεόμενον, ἐφεξῆς σκέπῃς τὴν ῥώμην
 5 ἔκ τῆς ἀμύνης, εἰ δυνατόν κενώσιν ἀδρόα ἐνεγκέν. ἀντισπασθῶν δὲ
 αἷμα καὶ κενώτεον τὸ φερόμενον ὅτι τὸ ἡπαρ αἷμα. i. e. *Proponatur,*
jecur jam phlegmonem contrahere cœpisse, tum quanam mali
ejus commodissima sit curatio, queratur. Omnium ergo pri-
um ab his, quæ retuli, incipiens, an totum corpus inanitione
 10 *indigeat, considerabis. Quod si indigere inveneris, mox agri*
virtutem æstimabis, possitne semel justam vacationē tolerare.
Ergo pariter tūm revellendus tūm educendus qui ad jecur fluit
sanguis est. Sicuti ergo suprā à doloris mitigatione, ita
hic ab evacuatione curationis initium ducere præcipit.

15 Pro conciliatione duo notanda. 1. Galenum loco
 posteriori loqui de Inflammatione incipiente, ubi dolor
 nondum adeò acerbus est, ut symptomatis urgentis ratio-
 nem habeat. 2. dolorem dupliciter posse mitigari, qua-
 20 tenus scilicet aut causa illius tollitur, & tum secabimus ve-
 nam quando doloris causa est plethora, vel revellemus
 in diversum, vel derivabimus per propinqua, ut habet Gal.
 l. xii. M. M. c. viii. aut quatenus relictā causā dolorem mi-
 tigamus. Illum modum adhibemus quando causa do-
 25 loris patet, & dolor concedit inducias; hunc quando
 urget. Et hoc ipse Gal. l. xii. M. M. c. vii. docet inquitens:
Ergo si causam ipsam, unde dolor excitatur, adimere possis,
ita utique contra symptoma non pugnaveris sed agritudi-
nem curaveris: sed si quā occasione prohibitus, affectui submo-
vendo intentum esse non licet, vehementiam doloris mitigabis.
 30 Ergo recte dixit Galenus, à doloris mitigatione, sive pri-
 ori sive posteriori modo fiat, auspiciandam esse Inflamma-
 tionis curationem.

Quando itaque Hepar Phlegmone laborat, prima medentis sollicitudo sit, dolorem auferre; hujus verò duplex cura erit, eradicativa nempe & palliativa; quarum tamen utramque simul observari posse non dubito: nam & eâdem hora venam secare & loco affecto applicare anodyna ecquid vetat? Topica tamen nisi præmissis universalibus adhibere non decet: ut loquitur in Regulis Methodus nostra: & hinc eradicativam semper præmittendam esse discimus. Quia verò materia interdum nimis copiosa est & vires prostratæ, ut semel justam vacationem ægrotus ferre nequeat, l. XIII. c. XI. M. M. sed κατ' ἄκρην humores sint educendi, hæc verò temporis tractum requirat, consultum esse reputo, in Hepatis Inflammatione pura primò secare venam, sed ita ut insimul fiat revulsio, (de qua postmodum sum dicturus,) 10
vel si vires id non permittant applicare hirudines, aut cucurbitulas cum scarificatione, & statim loco affecto adhibere, quæ etsi doloris causam non tollant, ipsum tamen dolorem leniant, idque continuare tamdiu, donec à dolore non sit metuendum ampliùs. 15

Et quod de hepatis inflammatione dixi, idem de qualibet valet, modò indicationes à locis affectis & contraindicationes, quas Methodus nostra supeditat, non negligentur. Nam possumus v. g. dolorem mitigare hapsò lanæ ex calente oleo imbuto, teste 25
Gal. l. XIII. c. v. Oculis verò inflammatis tale quid applicare non licet, quia oculi non tolerant olea, ut ex c. XII. libri ejusdem constat. Quando itaque dolor requirit anodyna; tunc & olea indicat, quæ talem virtutem obtinent. Oculi verò sunt contraindicantia oleorum, ut ex 30
Tabula nostra adparet, ergò ea non debent oculis inflammatis

maius applicari. Hæc ergo & similia quum ex generali metho-
 do discimus, non opus sanè est peculiariter ophthal-
 miæ curationem tradere & sic entia præter necessitatem
 multiplicare.

Quod tandem ad medicamenta attinet, eorum
 considerata & materia & formulæ. Quæ dolorem ab-
 sumendo illius causas curant, hic attingere nil attinet,
 quia è suis petuntur locis: quæ verò mitigant dolorem
 relictâ causa, illa ex Galeno haurire forsan difficile fuerit;
 quia ipsemet apertè fatetur l. xiv. M. M. c. i. se in præceden-
 ti libro methodum curandi inflammationes descripsisse,
nequaquam tamen auxiliorum materiam nisi tantum exempli
gratia; & c. xvi. nostri libri sola methodo se contentum
 esse, & commemorare tantum proprias cujusque morbi
 indicationes, cum *materia & facultas medicamentorum alibi*
sint explicata, apertè scribit. Nos ergo quæ adhiberi ho-
 diè à Practicis ad mitigandum dolorem solent, pauca
 referemus, è quibus pro cujuslibet arbitrio varia præ-
 parari composita possunt. Tollunt verò dolorem Ra-
 dices alth. lil. alb. malv. Fol. sambuc. violar. linar. aneth.
 Fl. chamæmel. melilot. verbasci, Sem. lin. foenugr. tritic.
 Crocus, Butyrum recens, axungia porci, human. anserin.
 œsypus, mucilago sem. alth. foenugr. psyll. Ol. lumbricor.
 rosar. chamomill. amygd. d. lil. sem. lin. &c. quæ tamen
 omnia, non citra partis laborantis considerationem, ex
 Generali methodo nostra petendam, adhibeantur. Nam
 Hepati Inflammato talia conveniunt ratione doloris,
 quem demulcent; sed ab ipso Hepate tanquã loco affecto
 ægrè feruntur, quia tonum ipsius laxant. Ideoque pru-
 denter monet Galenus viscus hoc mediocriter esse ad-
 stringendum, & rectè Attalum reprehendit, quod The-
 agenî Philosopho Cynico hepatis inflammatione labo-
 ranti

ranti mera & sola relaxantia adhibuerit, l. xiii. c. xv. Et hinc autor sum, ut illis dolorem mitigantibus semper adstringentia in Hepatis Inflammatione addantur; & in reliquarum partium Phlegmone curanda, præter Indicationes à morbo illiusque causis, & illæ considerentur sedulò, 5 quas locus affectus suppeditat, & examinentur simul, juxta methodum nostram, Contraindicationes.

Formulæ tandem præscribendi indicata remedia sunt variæ: possunt enim præscribi epithemata, unguenta, cataplasmata, olea, clysteres &c. pro lubitu & ipsius ægro- 10 tantis, & Medici. Adderem nonnullas, nisi parcendum esset chartæ, & unicò remediò diversis satisfieri Indicationibus posset. Decrevi itaque, si Indicationes, quas supra commemoravi, omnes perlustravero, aliquot formulas adjicere, ad quarum normam plures componi possunt. 15

Antequam vero ab Anodynis abeam, duo sunt monenda. (1) Cerata & Cataplasmata nimium crassa ob ponderositatem suam minus convenire, quod ex contraindicationum Tabula discimus, ubi à dolore ea non admitti dicitur. (2) ad fortiora anodyna, quæ rectius narcotica dicun- 20 tur, ut sunt hyoscyamus, mandragora, cicuta &c. transcendendum quidem si dolor urgeat; id autem non nisi parcius & extremâ urgente necessitate faciendum, quia non cuilibet affectui sed *eis τὰ ἐχάτα νοσήματα αἱ ἐχάται ἡπατεῖαι εἰς ἀνερπεῖν κέχνηται* &c. l. i. Aph. vi. 25

Tandem, quia ex Indicationibus à loco affecto & hæc est; Hepar requirit Hepatica i. e. talia medicamenta quæ ratione occultæ cujusdam proprietatis Hepati sunt dicata; ideò non solum anodynis istis, sed & reliquis in hoc affectu adhibendis semper Hepatica 30 sunt admiscenda, methodò nostrâ sic jubente. Et similiter

ter in oculorum & aliarum partium Inflammatione procedendum esse nemo dubitabit.

Altera Indicatio est hæc: *Locus affectus est, refrigerandus & per adstringentia corroborandus.* Versamur scilicet in hypothesi, & agimus de Inflammatione Hepatis, & proinde adstringentium mentionem facimus: quia in nostra methodo talem deprehendimus regulam: *In quolibet morbo locus affectus est roborandus.* Cum ergo Hepar sit locus affectus, hinc etiam erit roborandum; quia verò robur ipsius in adstrictione consistit, meritò adstringentium habetur ratio, & nunquam sunt negligenda, sive in *ῥεξι* sit Inflammatio, sive *ἀνζήσις*, sive *ἀκμῆ*, sive *ᾤδανυ*, sic docente Gal. c. xvi. nostri libri. Et hoc in qualibet Inflammatione observandum, adeò ut semper locus affectus per appropriata confortetur, quicunque is tandem fuerit.

Refrigerantia ipse morbus indicat: hoc ex Tab. i. nostræ methodi discimus, ubi intemperiem calidam alterantia contraria requirere animadvertimus. Fundamentum hujus rei canon iste: *Contraria per contraria tolluntur*, suppeditat: cum enim morbus debeat expelli, expulsio verò non fiat à simili, hinc necessariò contrarium indicabit: & propterea rectè Gal. l. artis parvæ c. i. *τὰ ἐναντία τῶν ἐναντίων ἰάματα εἶναι*. Jam verò caliditati opponitur frigiditas, Ergò & morbo calido refrigerantia debent remedia manifestum est. Fiat jam applicatio: Inflammatio est morbus calidus, Ergò & Inflammatio requireret medicamenta refrigerantia; & hoc est quod erat demonstrandum.

Hæc verò sententia tantum abest ut cum Galeni pugnet

pugnet, ut ab ea potius corroboretur. Ita enim Gale-
 nus c. VIII. libri nostri: ὅτι τὸν τῆς Φλεγμονῆς εἰς ποσῶ-
 τον ψυκτικόν ὅτιν, εἰς ὅσον ἐκκόψαι τὴν καὶ κωλύσαι τὴν αὐξή-
 σιν αὐτῆς συμφέρει· καὶ γὰρ ὁδυνώσης τῆς πλέονος θέρμασις,
 καὶ πὶ καὶ πρὸς τὸ πεπονθὸς ἐλκός, ἐξ ἀμφοῖν αὐξήσεως συμ- 5
 βαίνει τὴν Φλεγμονὴν. ὅσον μὲν ἔν ὡς θέρμα νοσήματι τῇ Φλεγμονῇ
 τῆς ψύξεως ἀρμόττει, τὸ κωλυτικόν ὅτι τῆς αὐξήσεως. ὡσαύτως δὲ
 καὶ καθ' ὅσον ἀνατέλλει τὸ θερρόν. h. e. In phlegmone igitur
 tantisper est refrigerandum, quatenus & ad incrementum ejus
 sistendum inhibendumq; est commodum. Etenim cum immo- 10
 deratus calor dolorem excitet atq; etiam aliquid ad agram
 partem attrahat, utroq; nomine augescere phlegmonem acci-
 dit. Ergo quantum refrigerationis Phlegmonæ, ceu calido
 morbo congruit, tantum certè & incrementum ejus inhibere
 est aptum. Idem parem gratiam præstat & cum repercutit, 15
 id quod affluit. Videlicet Galenus in hoc capite agit de
 Indicationibus quæ ab ipso morbo desumuntur: quemad-
 modum ergo morbus simplex simplicem tantum indica-
 tionem habet; ita morbi compositi composita quoque
 erit indicatio. At Phlegmone est morbus compositus, 20
 sc. ex auctâ magnitudine & intemperie; quia duplici ratio-
 ne à natura recessit, ὅτι πεπλήρωται τὸ μέρος αἵματι πολλῷ, καὶ
 ὅτι θερμότερον ὅτι. h. e. quod pars ipsa multo sanguine sit referta
 & quod eadem sit calidior, ut ab initio hujus capitis in-
 quit Galenus. Ergo & duplicem indicationem suppedi- 25
 tabit, quarum altera ab intemperie, altera ab auctâ ma-
 gnitudine oritur: hæc evacuationem indicat; illa refri-
 gerationem: sed ὁ τῆς κενώσεως σκοπὸς ὁ περὶ μᾶλλον ἢ τῆς
 ἐμψύξεως, vacationis indicatio refrigerationis indicationem
 vincit, quia scilicet magis urget, (nam propterea differt 30
 Erysipelatis curatio à curatione Phlegmones, quod
 sicuti

sicuti in hac vacuationis, ita in illa refrigerationis indica-
 tio præferenda,) & evacuato sanguine sua sponte in-
 temperies cessabit, utpote quæ ab illo fovetur: ergo uti-
 que potiores partes evacuationi non refrigerationi de-
 bentur, inquit Galenus. Interim tamen non negligenda
 refrigerantia, quia 1. sunt indicatum ipsius morbi; hoc
 ista verba innuunt: ἴσον μὲν ἔν ὧς θερμῶ νοσήματι τῇ φλεγμονῇ
 τῆς ψύξεως ἀρμόττει, &c. 2. quia incrementum Inflamma-
 tionis prohibent, dum refrigerando causam doloris sc.
 10 intemperiem calidam auferunt, & consequenter nimium
 sanguinis affluxum, qui ob dolorem contingit, cum do-
 lor continuò attrahat, impediunt. Hoc vult Galenus quan-
 do ait: καὶ γὰρ ὁδυνώσης τῆς πλέονος θερμασίας καὶ πικρὰ πρὸς τὸ
 πιπτονθὸς ἐλκείσης, ἐξ ἀμφοῖν ἀυξάνουσα συμβαίνει τὴν φλεγμονήν.
 15 ἴσον μὲν ἔν ὧς θερμῶ νοσήματι τῇ φλεγμονῇ τῆς ψύξεως ἀρμόττει, ἔτι
 κωλυτικὸν ἐστὶ τῆς αὐξήσεως. 3. quia affluentem sangui-
 nem repellunt: hoc Galenus vult quando dicit: Ἰδὲν (scil.
 refrigerare) παρεμνοῖται καὶ πρὸς τὸν ἀνα-
 στήλαται i. e. reprimat, remittit) id quod affluit. Satis igitur
 20 demonstravi indicationum ex Methodo mea deprompta-
 rum alteri optime convenire cum Galeno. Et hæc-
 nūs benè.

Siverò Caliditas esset tantum symptoma Inflamma-
 tionis, sequeretur eam nec indicare nec refrigerantia
 25 sibi deposcere, siquidem nostra methodus observan-
 da. Sunt equidem nonnulli quibus hæc sententia non
 displicet, dum Inflammationis essentiam sufficienter se
 expressisse arbitrantur, si φλεγμονὴν per Tumorem defini-
 ant, ortum è sanguine, cujus postmodum symptoma
 30 sit calor. Et diffiteri nequeo, causam hujus Intemperiei
 calidæ esse sanguinem, quia hanc sententiam suprà sum
 pro-

professus. An verò hinc concludendum; Intemperiem calidam esse sanguinis symptoma, id cuilibet eruditorum ruminandum relinquo. Mihi sanè non videtur firma esse consequentia, quia hac ratione nullos haberemus morbos sed pura symptomata. Cùm enim morbus sit *Ἀλάθειαι τῶν μορίων ὡρᾷ φύσιν* lædens actiones, utique habebit suas causas. At omnis causa præcedit, sicuti effectus sequitur. Ergò & ipsi morbi ante se habebunt suas causas. Si ergò ita argumentari licet: *quicquid causas mor-
bificas sequitur illud est symptoma*; subsumerem de mor- 10
bis, & ita concluderem: *ergo morbus est symptoma*; quod *ἄπιστον* est καὶ ἄλογον.

Dum verò hæc dico, & illud monendum, Symptomatis vocabulum non adeò generaliter usurpari, ut quemlibet affectum p. n. sub ambitu suo complectatur, quia hac ratione utique morbi erunt symptomata, Gal. de diff. sympt. c. 1. & 2. sed strictè pro eo quod quidem p. n. est, ita tamen ut neque morbus sit neque morbi causa, sed hæc veluti umbra corpus insequatur: nam à causa morbifica differt, quod illa morbum præce- 20
dat, symptoma verò sequatur; ab ipso morbo, quod non lædat actiones, sicuti morbus facere consuevit. Hinc ita argumentor: quicquid lædit actiones, illud non est symptoma. Atqui intemperies calida in Phlegmone lædit actiones, E. non erit symptoma. 2. quicquid est constitu- 25
tio partium p. n. illud non est symptoma, quia symptoma istam constitutionem insequitur: atqui intemperies calidà est constitutio partium p. n. E. non est symptoma.

Ethinc miror eò absurditatis nonnullos progredi, ut symptomaticam constituere Inflammationem haut vere- 30
antur. Quæ vulneri supervenit Inflammatio, usitatè loquendo

loquendo non est symptoma, quia revera est constitutio partium p. n. revera etiam actiones lædit, sed est morbus qui alium morbum sequitur: nam *subinde morbus è morbo nascitur*, inquit Gal. l. i. de differ. morb. c. vii, Sed

ταῦτα μὲν αἰεὶ πρὸς τὸν

Deinde falsum est Inflammationem per Tumorem posse definiri: quia inflammatio est morbus compositus ex duobus alijs morbis, sc. ex intemperie calida & aucta magnitudine, ut ex Gal. c. viii. libri xiii. probavimus.
 10 Tumor autem est unus tantum morbus, nec sub se continet intemperiem calidam, quæ ab inflammatione non potest segregari. Quomodo ergò Tumor potest esse genus Inflammationis, si inflammatio præter auctam magnitudinem, quæ Tumoris essentiam absolvit, & intemperiem calidam denotat? Hinc ita argumentor:

Nullus morbus simplex potest esse genus morbi compositi. At Tumor est morbus simplex. E. Tumor non potest esse genus morbi compositi. Ergò nec inflammationis, quia inflammatio est morbus compositus.

20 Adeoque falsum est Inflammationis essentiam absolvi Tumore; falsum quoque est intemperiem calidam esse sanguinis symptoma: quæ tamen duo superius tacta opinio pro fundamentis supposebat.

Merito itaque refrigerantia ab inflammatione indicari
 25 diximus. Et hoc non solum in Hepatis sed cujuslibet partis inflammatione verum est: modò, quod sæpius dixi, ab ipsis partibus indicationes non negligantur. Sed manebimus in exemplo.

Quando itaque in Hepatis inflammatione ab ipso
 30 affectu indicantur frigida, ea & internè & externè sive hæc sive illâ formâ adhiberi posse intelliguntur. Hic ergò

ne impingamus 1. quid locus affectus indicet confide-
randum, 2. evolvenda de contraindicationibus refrige-
rantium ut & formularum Tabula, & 3. Regulæ tam mor-
bi quàm loci affecti ipsorumque topicorum & contra-
indicationum si opus percurrendæ erunt. Hepar autem
juxta Tabulam nostram indicat 1. refrigerantia appropri-
ata esse debere sc. Hepatica; qualia sunt acetosa, aceto-
fella, cichor. endiv. taraxac. portulac. plantag. ros. viol.
sem. hord. cucumer. papav. 4. frigid. major. rad. fra-
gar acetos. taraxac. &c. Et hoc imitari possumus in
cerebri inflammatione, ubi refrigerantia cephalica ad-
hibemus, & in inflammationibus reliquis, &c.

Hic autem B. L. duo notet velim. (1) ista non esse
adhibenda ratione refrigerationis: nam hoc modo u-
num idemque refrigerans & cerebrum & cor & pulmo-
nes & alias partes quas tangit refrigerandi virtutem ob-
tinet, nec quod hepar refrigerat, caput calefaciet, si ei-
dem admoveatur. Sed propterea in ijs haberi delectum,
ut ad locum affectum perveniant, eundemque roborent.
Ut enim certæ sunt res, quæ cum certis corporis nostri
partibus *ἀντιπαθείας* foveant; sic venenum tarantulæ cere-
bro inimicum est, & cantharides infestant vesicam; ita
quoque medicamentorum quædam cum cerebro vel cor-
de vel hepate præ reliquis *συμπάθειας* fovere, cum maxi-
mè experientia consentiat, credibile duco: & quemad-
modum cantharides si assumantur ad vesicam prope-
rant, eamque lædunt, ita quoque bezoar lapidem ad cor illud
confortatum properare nullus dubito. (2) si nequeant
ex frigidis reperiri huic vel illi parti in specie dicata, ad-
misceri posse frigidis vulgaribus calidum aliquid v. g. 3
cerebro dicatum in inflammatione cerebri; quia hoc
ipsum

ipsum refrigerantia, cooperante tamen natura, ad locum affectum perducet, illumque confortabit. Sed exigua illius dosis sufficit ut, quam habet, caliditas à refrigerantibus superetur.

2. Indicat Hepar refrigerantia in 4. gradu non esse adhibenda : ratio petitur ex Regula illa : *cujuslibet partis temperamentum est servandum* ; quia indiget eo ad edendas suas actiones : & maximè hoc locum in hepate obtinet, quia, si vè officina sanguificationis sit si vè non, suum tamen idque haut exiguum ἐπιβάλλον μέρος ad αἱματοποίησιν confert. Sic planè ad eum modum si cerebrum esset inflammatum, ipsius indicationes è Tabula nostra colligerem, & sic in reliquis.

3. Indicat Hepar refrigerantia tepidè applicanda esse, quia dici non potest, quomodo actu frigidorum occursum hoc viscus lædatur. Quod ad contraindicationes refrigerantium attinet, deprehendo ibi hanc : Hepar non admittere actu frigida ; sed hæc controversia jam supra est composita. Formas remediorum ferè quaslibet admittit hepar, præter cerata & emplastra, quæ dolore pressum non commodè tolerat.

Regulæ v. g. tales sunt : *qui plurimum à statu naturali distat morbus vehementioribus eget remedijs.* Si ergò Phlegmone sitingens, fortiora etiam alterantia requirit. Non tamen facilè ad ea, quæ in 4. gradu frigida sunt, adscendendum, quia indicatio à loco affecto desumpta est præstantior. Et hinc verificatur quæ de contraindicationibus est regula : *Indicationibus sibi invicem repugnantibus eligenda est præstantior.* A loco affecto

affecto regulæ sunt sequentes : Pars in profundo sita fortius requirit remedium & tale quod potest penetrare. Hinc facta applicatione nostri, epithematibus refrigerantibus aliquid aceti vel camphoræ &c. admiscendum esse, ut eò facilius penetret earum virtus, unde Galenus : *que* (scil. Inflammationes vel partes) *in alto sunt corpore cum proprijs phlegmones remedijs aliquid acrium medicamentorum requirunt*, c. xix. Melius autem est ipsi Hepatis regioni applicare alterantia, quàm ad Hepar directa ore assumere, juxta alteram regulam nostram : *Quando per varias vias medicamentum ad locum affectum pervenire potest eligenda est proxima.* Atque sic de altera quoque Indicatione dixi ; reliquas ad sequentia usque capita reservaturus.

CAPUT VI. ARGUMENTUM.

1. Remedia non sunt adhibenda citra indicationes. 2. sanguinis copia est tollenda. 3. sanguis tripliciter est Phlegmones causa. 4. sanguis parti impactus & corruptus est proxima Inflammationis causa. 5. causa antecedens & continens sunt plerumque ejusdem naturæ. 6. idem humor & causa continens est & antecedens non raro. 7. quomodo causa antecedens fieri possit continens. 8. sanguis in venis contentus & qui adhuc circulatur nullam producit Inflammationem. 9. Plethora est Phlegmones causa antecedens. 10. sanguis est causa procatartica Inflammationis. 11. an cause procatarticae necessario externæ sint. 12. causa procatartica non potest esse causa proxima. 13. quæ sit causa procatartica. 14. Vena est secunda. 15. Revulsio & Derivatio non possunt unica Venæ sectione institui. 16. V. S. non admittunt vires debiles. 17. Vires semper sunt conservandæ. 18. Vires ob plethoram debiles requirunt V. S. 19. non facile ad animi deliquitum usq; mittendus sanguis. 20. V. S. prohibet ætas tenerrima & senectus cruda, item gestatio fœtus

fœtus in utero. &c. 21. suppressio mensium est signum conceptionis. 22.
 an gravida Inflammationem membranarum cerebri patienti venam
 secare liceat? 23. cucurbitulae sunt V. S. vicariae. 24. non debent ap-
 plicari cruribus in gravidis. 25. quomodo administranda V. S. in gra-
 vidis. 26. quae vena secanda in Inflammationibus. 27. quae sint condi-
 tiones revulsionis. 28. Revulsionem Hippocr. invenit. 29. qualis
 contrarietas sit observanda. 30. quomodo revulsio à derivatione diffe-
 rat. 31. minus tuta est Derivatio non praemissa revulsione. 32. an vena se-
 canda communis esse debeat cum loco affecto? 33. quomodo hemor-
 rhagia uteri compescenda. 34. quid sit revulsio. 35. oppositio diame-
 tralis non sufficit ad revulsionem. 36. oppositio perpendicularis ad
 revulsionem requiritur. 37. quid de venarum delectu notandum. 38.
 pluribus modis sanguinis copia potest minui & quae circa illos notan-
 da. 39. an per exsiccantia sanguinis copia sit auferenda? 40. an
 menses sint movendi & quomodo in Inflammatione? 41. an motus sit
 imperandus pro minuendo sanguine?

15 **R**ECTÈ inquit Gal. I. II. M. M. c. VII. *Omnis medendi
methodus per Indicationem fit*; nam solæ Indica-
tiones quid agendum sit monstrant. Hinc luce meri-
dianâ clarius est, nunquam felicius adhiberi remedia
20 nisi quando indicentur, & frustra fore qui secaverit ve-
nam nec plethorâ nec aliô ex Indicantibus præsentē.
Adeò nihil moliendum est in corpore humano, cujus
te successu temporis poenitere queat. Cùm igitur ter-
tia Indicationum nostrarum sit hæc : *Sanguinis copia est*
25 *tollenda*; non abs re me facturum confido, si necessita-
tem ejus palàm fecero. Oritur nimirum Phlegmone ex
αἷμα ἐπὶ πλεονῆς πλείον *ἢ ὅσα δεῖται τὸ μέγεθος*, ex confluxu san-
guinis copiosioris quàm pars postulat, teste Gal. I. XIII. c. III. M. M.

Sanguis autem tripliciter rationem causæ obtinet.

30 1. quatenus parti est impactus. 2. quatenus in venis copiosus hæret. 3. quatenus facultatem expultricem stimulat.

Priori modò erit causa continens ; altero causa antecedens ; & tertio causa procatarctica. Nam *quicquid morbum excitat illud est morbi causa*, inquit Galenus l. II. M. M. c. I. At sanguis Inflammationem excitat, quia ex ejus confluxu oritur Phlegmone, ut ex Galeno diximus. Ergò etiam sanguis est Phlegmones causa. Porro quæcunque causa morbo in corpore proximè adhæret, eumque fovet, & quâ positâ morbus ponitur, ablatâ verò tollitur, illa est causa continens. At sanguis parti alicui impactus & corruptus Inflammationi in corpore proximè adhæret, eamque fovet, & positò eo ponitur Inflammatio, sicuti ablatò tollitur. E. sanguis parti impactus & corruptus est Inflammationis causa continens. Et hoc erat primum.

Deinde causa antecedens dicitur illa, quæ morbum quidem nondum producit nec fovet, ita tamen comparata est, ut ex ea oriri possit morbus, maximè si à causis procatarcticis moveatur : & cùm hæc ipsa fieri possit causa proxima & continens, ejusdem quoque naturæ erit. Sic obstructio est morbus organicus, cujus causa continens potest esse humor pituitosus & viscidus in vasis contentus ; antecedens causa est eadem pituita antequam ad vasa illa perveniat. Ergò eadem causa & antecedens est & continens, prout vel actu vel potentia efficiendi definitur, & prout cum ipso morbo cohæret vel eum præcedit. Hic verò aliqua differentia subest ; nam interdum absque ulla mutatione eadem causa quæ heri erat antecedens, hodiè fit continens, v. g. quando pituita è cerebro ad ventriculum descendit & intemperiem ipsi frigidam inducit : interdum verò ut causa continens fiat prius alteretur necesse est. Sic causa continens abscessus

cessus pus esse dicitur; causa antecedens est sanguis: quantum ergò differt pus à sanguine, tanta est facta alteratio in commutatione causæ antecedentis in causam continentem. Et hoc est quod Philosophi innuunt, quando materiam duplicem faciunt, transeuntem scilicet & permanentem.

Hæ verò conditiones omnes competunt sanguini ratione Inflammationis considerato. Nam iste sanguis, qui copiosus est in venis, quamdiu ibi manet & circulator, nullam Inflammationem producit; quia alias plethorici omnes Phlegmone laborarent, quod absurdum. Interim tamen ex isto sanguine potest fieri Inflammatio, quatenus nimirum agitur iste, & impetuosè ad partem fertur, è vasis excidit & corrumpitur: ecquis ergò αἷον περιγόμενον τῆς Φλεγμονῆς Plethoram esse neget? Accedit & altera ratio, quam suprà dedi, nimirum si Inflammationis causa proxima est sanguis, probabile est, & antecedentem ipsius causam sanguinem esse, quamvis alio modo. Hæc autem argumentandi ratio non procedit, ubi causæ degenerant in causas per transmutationem, ut suprà monui. Sed hæc obiter.

Tandem & illud probandum, sanguinem esse Inflammationis causam procatarcticam: quod facile fieri poterit, si formalem hujus causæ rationem ad unguem tenuerimus. Trincavellius causas, quarum proventus extrinsecus est, & quæ occasionem extrinsecam habent, procatarcticas vocat, Epist. Med. x. f. DCCCLXV. In eo autem videtur sequi Galenum, qui evidentes causas extrinsecu sadvenientes propriè procatarcticas à Medicis vocari scribit l. vi. de loc. aff. c. iv. & l. iii. de præcogn. expuls. Et hac ratione sanguis non potest esse causa procatarctica

catarrctica, quia interna est. Sed ignoscat mihi Gale-
 nus, si ipsi contradicam. Non valet consequentia :
 Hæc causa evidens est, & ab extra advenit, Ergo est cau-
 sa procatarctica. Nam quando aliquis vulneratur, tunc
 ictus gladij & evidens causa est & externa; non tamen
 potest dici causa procatarctica, quia nulla causa pro-
 catarctica potest esse causa proxima; nam causa procat-
 arctica movet antecedentem, ut causa proxima fiat, Ergo
 ipsa non est causa proxima. At verò ictus gladij est cau-
 sa proxima vulneris, quia inter eum & vulnus nulla alia
 intercedit. Ergo ictus gladij non potest esse causa pro-
 catarctica, & tamen est causa externa. Et propterea fal-
 sum est causæ procatarcticiæ formalem rationem in eo
 consistere, ut & evidens sit & externa. Erit itaque cau-
 sa procatarctica, quæ antecedentem movet, ut causa pro-
 xima fiat, sive jam in corpore sit sive extra corpus. Quia
 ergo sanguis ratione copię suæ, affluxus causa est,
 dum facultatem expultricem stimulat; meritò etiam cau-
 sis procatarcticiis erit accensendus.

Si itaque sanguis & causa continens & antecedens
 & procatarctica inflammationis ratione copię suæ est,
 contraria autem per contraria sunt tollenda, plenitudini
 evacuationem deberi nemo dubitabit. *Cogimur ergo aliàs*
sanguinem mittere, idque aut vena incisa, aut membris ijs qua
læsa non sunt scarificatis &c. Has namque vacuationes indi-
cat ipsa plenitudo, inquit Gal. l. XIII. c. v. Et ex Methodo
 nostrâ idem discimus: hæc enim morborum causas au-
 ferendas esse dicit; cum ergo copia sanguinis sit Phleg-
 mones causa, ergo & ea erit minuenda: quod qua ratio-
 ne fieri debeat, ibidem explicatur.

Scilicet ex triplici fonte auxilia desumuntur,
 Chirur-
 301

Chirurgico nempe Pharmaceutico & Diætetico. Ille primò Venæsectionem suadet. Quemadmodum enim à Cacochymia Purgatio; ita à Plethora Venæsectio indicatur. Quia autem vena non solùm ratione evacuationis, sed revulsione quoque & derivationis secatur, adeoque unâ fideliâ, ut dici solet, duo dealbari parietes possunt; quæ aliàs de Revulsione & Derivatione fuissent seorsim dicenda, hic quodammodo jungemus, ne de loco ubi instituenda Venæsectio Chirurgus dubitet. Evacuatio itaque & Revulsio vel Derivatio unica Phlebotomia peragi possunt, 13. M. M. c. xi. Revulsio verò & Derivatio non item.

Quando igitur jam animus est, & nimiam sanguinis copiam minuere, & sanguinem insinul revellere, quò minus is qui in fluxu est, ad partem affectam perveniat, ne in methodum impingamus, tàm de Venæsectione quàm Revulsione evolvendæ sunt Regulæ, & si quas habent Contraindicationes.

Quod ad Venæsectionem attinet, non admittitur ea, quando vires ægrotantis fractæ sunt atque prostratæ: ut enim generosa remedia nunquam operantur sine aliquâ noxâ; ita vel maximè de Venæsectione hoc ipsum verificatur. Nam eo ipso dum educit sanguinem, fieri non potest quin & spirituum aliquid jam elaboratorum, vel materiam ex qua generari solent, cordi subtrahat & vires quodammodò infringat. Sicuti ergò Natura debilitata non amplius debilitari debet, ita cane & angue pejus fugienda tunc Venæsectio.

Et hæc doctrina est Galenicæ admodum conformis: siquidem & ille sanguinem superfluum per Venæsectionem evacuari scribit l. ix. M. M. c. xi. virtutem tamen

admodum hinc debilitari, si paulo immoderatioꝝ fuerit, c. x. *At vires, inquit, sui conservationem semper requirunt, l. xi. M. M. c. iii. quia ex earum custodia vivimus, cum vitam aut ipsas esse vires aut earum actiones sit necesse, l. ix. M. M. c. xiii. Ergo Venæsectio postulat semper valentes vires, l. ix. M. M. c. xi. & hinc ubi debiles sunt impediunt vacuantium auxiliorum usum, l. x. M. M. c. ii.*

Hic autem sedulo notandum, vires interdum ob plethoram debilitari. Hoc Galenus docet l. ix. M. M. c. xi. his verbis: *Fit autem sanguis natura inutilis bifariam, vel cum propriam qualitatem ad unguem non servat, vel ita multitudinem crevit ut vires premat &c. Ac in his missio sanguinis utilis ceu vacuantium presidiorum unum.*

Scilicet quando à nimia sanguinis copia obruitur virtus, tunc audacter mittendus est sanguis, quia hac ratione onus naturæ, à quo premebatur, adimitur. Non tamen μέχερ λεπτοθυμίας facile evacuandum esse censeo, etsi Hippocrates id ipsum præceperit, quia αἱ κενώσεις, αἱ εἰς τὸ ἔχατον ἀγασθαι, αΦαλεσαι, l. i. aph. iii. & melius est κατ' ἐπίκρυσιν humores educere quàm una vice, ut Methodus nostradicit. Hinc ad vires respicientes, inquit Galenus, aliàs semel aliàs bis, vel ter vel sæpius sanguinem detrahimus. Et propterea rectè dicit c. xi. libri nostri: *Quod si ergo indigere inveneris, mox agri virtutem æstimabis, possitne semel justam vacationem tolerare. Primum ergo valida virtus esto. Ab hac æstimabis ætatem: nam si puer sit, quæ per dissectam venam fit, vacationem non feret.*

Tangit hic Galenus alterum contraindicans Venæsectionis, nimirum ætatem. Ut enim ijs qui in extrema & cruda senectute sunt constituti, nemo sanus venam secabit, ita nec in tenerâ ætate hoc consultum. Illud fit ob

virium

virium imbecillitatem, de qua hactenus locuti sumus;
hoc verò ob *πλεῖστον τὸ ἐμψυτον θερμόν* quod pueri habent
juxta Hipp. l. i. Aph. xiv. Cum ergò ob illud ipsum magis
sint nutriendi, nutritio verò sanguinem præsupponat, hinc
5 & copiosum sanguinis proventum in pueris esse procuran-
dum apparet. Si verò hoc; sua sponte liquet illum, qui
in tenera ætate est sanguis, per Phlebotomiam non esse
educendum. Unde Galenus ait: *si in puerum incidat* (sc. fe-
bris) *qui quartum decimum annum hactenus non attigit mitti*
10 *illi sanguis non debet, propterea quod tantillis, cum præser-*
tim calidi & humidi sint, plurimum corporis substantiæ quoti-
diè defluat ac digeratur, l. xi. M. M. c. xiv. quamvis ille æ-
tatis terminus non semper observandus.

Sed & plura Venæsectionis contraindicantia sunt, v.
15 g. propensio ad lipothymiam, Insuetudo l. xiii. M. M.
c. xi. Humores crudi & inconcocti l. xi. M. M. c. xiv. & l. xiii.
c. xxi. anni tempus vel regio in quâ sit extremus calor aut
frigus, ibid. & l. ix. M. M. c. xvii. Quibus & illud tempus
addo, quo gestatur foetus in utero. Nam gravidis, nisi
20 maxima urgeat plethora, quod rarissimè fit, non secanda
est vena: ratio est hæc, quia *γυνὴ ἐν γαστρὶ ἔχουσα φλεβοτομηθεῖσα*
ἐκπτερώσκει, Hippocr. l. v. aph. xxx. Cum enim foetus nu-
trimentum suum habeat ex sanguine, adeò sollicita est
Natura de eo conservando, ut sanguinem, quem alias
25 singulis mensibus expellebat, in utero retineat, ut con-
seruetur homo: & hinc inter signa conceptionis sup-
pressio mensium refertur: *ἢν γυναικὶ καθάρσις μὴ προδύωνται,*
μήτε Φρίκης μήτε πυρετὸς ὀπιγνομένε, λογίζεσθαι τούτῳ ἐν γαστρὶ ἔχειν,
l. v. aph. lxi. Propterea etiam mulier gravida non est
30 menstrualis; si verò sit menstrualis, non sanum esse foe-
tum (sc. ὡς ὅτι τὸ πολὺ) concludit Hipp. dum expressè ait:

ἢν γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχέσῃ αἱ κατάρπες πορεύονται, ἀδύνατον ἔμ-
βρυον ὑγαινεῖν, l. v. aph. Lx. quia id quô nutriri debebat fœ-
tus evacuatur.

Suâ itaque luce radiat, nunquam esse secandam ve-
nam mulieri gravidæ, nisi admodum sit plethorica. Si
verò contingeret ejusmodi mulierem Inflammatione
e. g. membranarum cerebri corripì, quid ibi agendum?
Inflammatiō seu potius Inflammationis causa Venæsecti-
onem indicat; fœtus in utero eam prohibet. Recurren-
dum nimirum ad Regulas de contraindicationibus, ubi
talem deprehendimus: *Indicationibus sibi invicem re-*
pugnantibus eligenda est quæ fortius indicat; quia ex duo-
bus malis minus eligendum. Aut ergò vena est secanda, ut
liberetur mater, etsi fœtus occidatur; aut omittenda Ve-
næsectio, ut servetur qui in utero est, quicquid etiam de
matre fiat.

Hic ante omnia considerandum est, an nequeat ter-
tium inveniri i. e. an Venæsectioni non aliud quid substi-
tui possit, quod locum ipsius suppleat. De cucurbitulis
novimus, quod non raro ad evacuandum sanguinem ad-
hibeantur, quando Venæsectioni non est locus: nam e-
ducunt sanguinem absque molestiâ & egregiè revellunt,
unde Gal. c. xix. libri nostri ijs membris quæ communi-
cant cum loco affecto, cucurbitam imponi jubet *avellen-*
di in contrarium causa.

Antequam ergò ad V. S. accedamus, cucurbitulis a-
gendum est, & applicandæ illæ neutiquam ad crura, quia
æquè ac V. S. abortum procurarent, sed ad brachia &c. &
quidem, si aliqualis plethora adsit, cum scarificatione u-
surpari poterunt: sicuti sine scarificatione, quando tan-
tūm

tum revellere humores animus est. Si verò aliâ ratione consuli Inflammationi haut posset, nisi per Venæsectionem; administrandam utique censemus, quia melior est dubia spes quàm desperata salus; & melius servare matrem, quàm committere ut ipsius sobolis illa fiat sepulchrum.

Concessâ nunc Venæsectione evolvendæ sunt regulæ quas Methodus nostra de Phlebotomia suppeditat. Prima talis est: *Tantum evacuandum est sanguinis, quantum & morbi vehementia requirit & vires permittunt.* In gravidis igitur parum educere convenit, ne vires illarum nimis prosteruantur, & efficiatur hac ratione, ut sustinendis in partu laboribus impares reddantur. Altera est hæc: *qualibet diei hora venam aperire licet si necessitas urgeat*: quando nimirum morbus patitur inducias, tempore matutino venam secare consuevimus; verùm si urgeat, necessitas non habebit legem. Interim verò Inflammationum tempora non sunt negligenda, ne venam secemus in statu, & conatum naturæ hoc modo impediamus, de quo tamen in subsequentiis sum dicturus. Et ad hunc modum in qualibet Phlegmone procedimus, quando Venæsectioni intenti sumus.

Illud verò dicendum adhuc restat, quænam secari vena debeat in Inflammationibus. Fit Venæsectio, ut supra dixi, non solum ratione evacuationis, sed & revulsione, quatenus illum humorem, qui in fluxu est & tendit ad locum affectum, retrahimus. De ea autem tales habemus regulas. 1. *revulsio debet fieri ad partem contrariam.* 2. *ad partem remotissimam.* 3. *ad fluxionis principium.* Illud Hippocratis inventum est teste Gal. l. v. M. M. c. iii.

& approbatur à Galeno, non solùm hoc loco, sed & l. iv. M. M. c. vi. & maximè l. xiii. (qui noster est) c. vi. ubi *præceptum in contrarium revulsionis in omnibus commune esse* non solùm ait, sed *ad partes quoq; quæ maximè longinquæ sint semper revulsionem faciendam præcipit.*

Sed quod ad contrarietatem attinet, ita intelligi debet, ut sanguis, qui v. g. ad brachium dextrum Inflammationem ibi facturus fuit, revocetur ad illam partem, quæ brachio dextro est opposita. Ista autem oppositio ex communi sententia duplex est, 1. ratione latitudinis, & sic brachio dextro opponitur sinistrum. 2. ratione longitudinis, & sic ei opponitur crus dextrum. Quid autem hac de re judicem infra sum dicturus.

II. Debet Revulsio fieri ad partem remotissimam; nam eo ipso à Derivatione differt, in qua sanguis ad vicina trahitur: ejusmodi autem sanguinis diversio non adeò tata est, quia facilè ex isto loco, cum vicinus sit, relabi potest ad eum locum, à quo nuper fuit retractus, & sic malum recruderet; tantò igitur in morbi principio melior est revulsio, quia hæc sanguinem ad remotissimum à parte affecta locum trahit, è quo regurgitatio ipsius non timenda est. Iste autem locus debet esse è directo, κατ' ἄξιν, hoc est, debet communionem habere venarum cum loco affecto.

Hoc me statuere mirabuntur plerique, cum omnium ferè animis hæc sententia infideat, venam, quæ pro revulsione secatur, communem esse debere non cum loco affecto sed parte mittente: neque id injuria: cum enim in revulsione hoc agendum sit, ne pars unde oritur fluxio ad locum affectum sanguinem mittat amplius, sed ad eum

5 cum locum, qui ab affecto est remotissimus, & eidem oppositus; sequitur utique hunc ratione venarum cum parte mittente copulari, quia aliàs ab illa parte non posset sanguinem ad se trahere: non verò cum loco affecto necessario consentit, quia non debet sanguinem in eo contentum evacuare; hoc enim Derivationis est. Sed ab hac sententia non sum alienus, quando in loco revulsionis communionem venarum cum loco affecto requiri statuo; quia nihil aliud volo quam illius venæ, quæ pro revulsione secatur, & illius, quæ in loco affecto est, communem esse truncum oportere, quia aliàs sanguinem haut posset surripere.

15 III. In revulsione sanguis debet revocari ad suum fontem, seu motus principium; hoc enim propriè est revellere. Hujus revulsionis aliquot exempla proponit Gal. libri nostri c. xix. *Ad mamillas*, inquit, *cucurbitas imponimus cum sanguis ex utero profluit*; ex Hippocrate ut ipsemet Gal. l. v. M. M. c. iii. fatetur hæc sumpsit, dicente: *γυναικὶ τὰ κατὰ μήνιν ἢν βέλῃ ὀπίχῃν, σικύην ὡς μεγίστην*
 20 *πρὸς τὰς πλῆθὺς πρὸς βάλλε*, l. v. aph. l. Et hæc vera est revulsio, quia, 1. prohibet ne sanguis amplius ad uterum confluat, 2. quia sanguinem deducit ad partem oppositam, nimirum mammas. 3. quia sanguinem ad idem principium revellit unde abierat. Sic *si ex naribus*, ait Galenus,
 25 *sanguis profunditur præcordiis maximas cucurbitas affigimus*, quia sanguinem, qui per jugulares adscendebat, ad principium suum, scilicet cor, revocamus. Et hoc usque adeò verum est, ut sit revulsio nil aliud, quàm retractio sanguinis ad suum principium.

30 Hinc ergò claret, oppositionem diametralem non constituere Revulsionem; quæ tamen sententia est receptissima.

ptissima. Ego impræsentiarum, quia prolixiori mihi
 esse haud licet, unico saltem exemplo & falsitatem illius,
 quod vulgo doceri solet, & veritatem meæ assertionis de-
 monstrabo. Scilicet quando brachium sinistrum In-
 flammatione corripitur, affluens continuò sanguis sui
 revulsionem indicat; revulsio debet avertere sanguinem
 à loco affecto, ad locum oppositum; quæritur ergò quis
 iste sit, & ubi instituenda Venæsectio? Respondent: op-
 positio est duplex, 1. ratione latitudinis, & sic in brachio
 dextro secanda vena, 2. ratione longitudinis, & sic in
 cruribus lateris ejusdem. Sed quærere liceat, utrum ista
 sit revulsio, quando laborante brachio sinistro vena se-
 catur in dextro? Mihi non fit verosimile; quia in revul-
 sione sanguis debet revocari ad suum principium; at
 quando secatur vena in brachio dextro, non revocatur
 ad suum principium videlicet truncum arteriæ magnæ, E.
 etiam tunc nulla fit revulsio, licet quodammodò prohi-
 beatur illius affluxus ad locum affectum; licet etiam ad par-
 tem, si latitudinem spectes, oppositam trahatur, quia hæc
 non exhauriunt Revulsionis naturam. Quando igitur
 revellendum, brachio sinistro Phlegmone obseſſo, ape-
 rienda erit vena in poplite aut malleolo, quia hac ratio-
 ne sanguis, ad ramum axillarem tendens, revellitur ad
 principium suum, scilicet truncum arteriæ magnæ; & re-
 vellitur ad partem contrariam, quia cum ascensurus es-
 set deorsum rapitur, & prohibetur ne affluat ad brachium
 Inflammatum.

Sola igitur oppositio perpendicularis, seu ratione
 longitudinis, quâ supera opponuntur inferis, & hæc illis,
 in revulsione observanda erit. Et hoc ipsum duplex san-
 guinis motus naturalis approbare videtur, dum v. g. di-
 midia

media sanguinis è sinistro cordis ventriculo egressi portio, per truncum aortæ adscendentem adscendit, & per truncum descendentem altera pars deorsum tendit. Quando enim sanguis ad brachium Inflammatum properat, per adscensum iste motus fiat necessum est; si ergò contrarius sanguini motus conciliandus fuerit, utique laborandum, ut iste qui adscensurus erat, descendat. Quando autem secatur vena brachij oppositi iste adscensus non impeditur, quia promovetur potius, dum ratione vacui
 5
 10 continuò sursum rapitur sanguis; quod fieri non potest, si vena secetur in partibus quæ sunt inferiores.

Et hæc est, quam de Revulsione foveo, sententia, placidoq; eruditorum examini submitto, ut veritas magis magisque protrahatur in lucem. Nam non adeò stultè amabo
 15 mea, ut verosimiliora docenti nolim cedere; novi enim quod in schola veritatis & vincere & vinci pulchrum sit.

Antequam verò de Revulsionis doctrina abeam, dissimulare nequeo, nimis interdum superstitiosè de venarum secandarum delectu autores sentire. A quo nec
 20 Galenus abstinuit, ut ex cap. xi. libri nostri colligimus dum ait: *Illud verò, internāne an media an humeralis vena secanda sit an ea quæ juxta malleolum an quæ in poplite, id verò ex laborante particula indicatur.* Quasi verò multum referat, si vè media secetur vena si vè cephalica, cum sint unius
 25 ejusdemq; rami, nempe subclavij, propagines; si vè jam illam tundas si vè hanc, ex ramo subclavio sanguinè educes.

Sic & perinde duco in Hepatis Inflammatione vel è dextro brachio subtrahi sanguinem vel è sinistro, etsi Galenus aliter statuatur, quod ex ijs verbis allegati c. xi. constat quando dicit: *Ergò pariter tùm revellendus tùm
 30 educendus qui ad jecur fluit sanguis est, interna in dextro cubito*
infecta

*insecta vena: propterea quod & è regione & ampla via cum vena quæ cava dicitur, societatem habet. Et paulò post: ubi jecur phlegmone invadit, quæ in dextra sunt manu sc. secandæ sunt. Et si enim Hepar sit in hypochondrio dextro, propterea tamen non major sit revulsio, si in eodem latere secetur vena; quia necesse est, ut iste sanguis, qui revellitur, per truncum venæ cavæ descendentem adscendat. Si ergò in sinistro secaretur vena, nihilominus per hunc truncum adscendendum esset sanguini, quia est unicus. Quod procul dubio subolfecit Galenus dum subjicit: 100
*Hac non apparente, media secanda est. Quod si nec ea se ostenderit, reliqua ac tertia est incidenda.**

Interim tamen non nego aliqualem venarum esse habendum delectum, quia ex minorum sectione venarum tanta non oritur debilitas, quanta ex majorum; et 155
vel maximè cavendum, ne v.g. medianam, ut vocatur, tundamus, cum aperienda sit, quæ in poplite est: hoc autem ex ipso partium affectarum situ facilè cognoscimus. Quando igitur secanda vena in Hepatis Inflammatione ad revellendum, tunc situs ipsius partis indicat in superioribus secandam esse venam: quia enim sanguis ad hepar tendens deorsum fluit, & motus tamen excitari contrarius debet, utique manifestum est illum rapiendum esse sursum; quod venæ sectione in brachio instituta optimè fieri potest, c. xi. l. xiii: si verò brachium sit inflam- 25
matum, in partibus inferioribus Phlebotomiam instituere par est. An verò hæc vel illa in brachio vena sit eligenda, de eo nollem disputare, quia vereor ne esset de lanâ caprinâ.

Utergò de Hepate diximus, ita procedendum cum 30
Revulsione in cujuslibet partis Phlegmone; & hæc ratione intricata aliàs doctrina nihil difficultatis parere potest.

Ex hoc de αἵματι sermone, & Derivationis natura non parum lectori innotescit: differt enim à revulsione eatenus solum, quatenus (1) in parte propinquiore excitatur. Hoc Galenus habet l. v. M. M. c. 111. ubi inquit:
 5 *Avertitur autem sanguis atque ad alia membra convertitur, tum ad proxima derivatus, tum ad contraria revulsus.* Exempla Derivationis hæc tradit: *Quando id quod per palatum evacuat*
ad nares derivatur, & quod per sedem profluit per vulvam derivamus. (2) nec ad principium fluxionis humores re-
 10 *ducit, uti revulsio; quemadmodum allegata ex Galeno exempla testantur.* (3) quatenus pars in quam Derivatio instituenda meatibus cum affecta communicat, uti ex regulis nostris discimus. Hoc autem in ea tantum Derivatione locum habet, quæ per Venæsectionem fit, ut mo-
 15 *net Senn. l. v. Inst. p. MCLXXXIV.*

Atque hætenus de V. S. ostendimus, quod non solum plethoram auferat, sed revellat quoque humorem fluentem, & derivet ad vicina in vasis adhuc fluctuantem: ut igitur & reliquos modos quibus copia sanguinis minui
 20 *potest percurramus, erit adhuc reliquum.* Nimirum hircudines adhibentur ut sanguinem exsugant, hinc in cephalalgia sanguinea maximus est earum usus. Applicantur quoque cucurbitulæ cum scarificatione, & scarificatio simplex sine cucurbitulis. De his non habeo, quod
 25 *moneam, nisi quod vix adhibeantur quando Venæsectionem vires tolerare possunt, quia μὴ βεβαίως sanguinis copia est tollenda, & ipse revellendus ad contraria, quod tamen hæc præsidia non adeò promittunt.*

Et in specie ad Cucurbitulas quod attinet, non licet
 30 *apponere illas Hepati ad revellendum, si pars quædam sit inflammata, sanguinem; quia hæc ratione illa pars*

forſan ignobilior, poſſet ab Inflammatione liberari, ſed eâ corripitur Hepar, & proindè rectè ſcribit Sennertus hanc placere ſibi iſtum hæmorrhagiam narium ſiſtendi modum, qui fit appoſitione cucurbitularum ad Hepar, cum tutius epithemata ſanguinem ſiſtentia uſurpentur. Deinde brachijs, nunquam verò cruribus applicentur gravidarum, ne abortus ſubſequatur.

Hiſce autem remedijs non contenti ad minuendam ſanguinis copiam medicamenta exſiccantia nonnulli præcipiunt; et ipſemet in Tab. Cauſarum horum mentionem feci; quia ſicuti ſerum & humores alij efficaci-
ter eorum beneficio tolluntur, ita quoque de ſanguine, qui perpetuò calidus & humidus eſt teſte Ariſtot. l. iii. de hiſt. anim. c. xix, idem valere exiſtimo. Cum verò omnia exſiccantia calida ſint, (nam eatenus ſiccant quatenus humores in vapores reſolvunt faciuntque ut per αἰθῆλον διαπνοῇ exhalent,) Phlegmone autem frigida potius medicamenta requirat, eas vix tuto adhiberi poſſe mihi perſuaſum habeo: cum præſertim per jam dicta & alia remedia commodius, quod in maſſa ſanguinea eſt ſuperfluum, auferri queat. Interim menſium & hæmorrhoidum provocationem laudo, ſi nimirum debito tempore in ijs inſtituatur, qui per has vias expurgari conſueverunt. Hæc autem ita intelligi debent, quando ex menſium aut hæmorrhoidum ſuppreſſione & ſanguinis ad ſuperiora regurgitatione facta eſt Inflammatio. Et tunc tamen ſedulò cavendum ab ijs quæ caliditate ſua & ſiccitate, (hæ autem menſes moventibus adeſſe ſolent,) lædere poſſunt. Laudarem itaque ſaphænæ ſectionem, vel crurum ſcarificationem, vel cucurbitulas ad inguina appoſitas ſine ſcarificatione, quæ, etſi menſium tempus non

inſtet,

instet, potenter ad uterum sanguinem trahunt; siquidem cum menses evocare in animo est, in pube & inguine cucurbitam figimus, c. XIX.

Si verò obstructio à crassis humoribus orta solvenda esset, adhiberem tincturam ☿is liquidam, tincturam tart. cremor. tart. tart. vitriolat. tart. chalybeat. limaturam chalybis, essentiam fumarix & ☿is aperitivam, essent. splenis bovis, artemisix, melissæ &c. quæ obstructionem istam commodissimè tollunt.

10 At quia urget Inflammatio, hæc verò segnius & vix sine admistione purgantium operantur, eousque differendam censeo obstructionis curationem, donec de Phlegmones vehementiâ non amplius adeò metuendum sit: interim tamen per phlebotomiam ista sanguinis copia
15 quotidie minuenda & de revulsione præcepta benè observanda erunt.

Et sic ea quoque administranda, quæ è fonte Diætetico Plethoram auferendi virtutem obtinent: de quibus prolixius ἐν τῷ παρῳίῳ dicere non licet: neque etiam
20 magnopere id opus esse duco, cum ex generali Tabula, quam dedi, ea haurire satis sit; modò, repertò indicatò, & regulæ ejusdem & contraindicationes ex methodo nostra diligenter evolvantur.

Sic plethora indicat inter alia & motum corporis; per eum enim non parum de copioso sanguine tollitur. At verò non admittitur ab Inflammatione, quia fluxionem auget. Copia ergò sanguinis indicat motum, & fluxio indicat quietem; quid igitur agendum? Respon-
deo ex methodo nostra: *quod fortius indicat est præferendum*; fluxio fortius indicat, Ergò fluxio est præferenda,
30 dum; & con-

& consequenter quies, utpote quæ à fluxione indicatur: nam alia prostant remedia quæ isti indicationi quam Plethora suppeditat satis faciunt, ubi insimul causas plethoræ externas per contraria auferendas esse moneo.

CAPUT VII. ARGUMENTUM.

1. *Cacochymia* indicat purgationem. 2. Purgatio interdum locum habet in Inflammatione. 3. Inflammatio est vel spuria vel legitima. 4. humor vitiosus est fluxionis causa. 5. vix reperitur corpus sine impuritatibus. 6. Clysterem adhibere licet in Hepatis Inflammatione. 7. Purgantia non conveniunt in Hepatis Inflammatione. 8. Electivè purgantia sunt adhibenda ubi purgatione opus. 9. Purgantia debilitant. 10. Sanguinis motus naturalis. 11. vitiosus sanguinis motus est compescendus. 12. Revulsio est vel sicca vel humida. 13. Vomitus quando revulsionis gratia concedendus. 14. non semper revulsione opus est in Inflammatione. 15. Revellentia non conveniunt in statu & declinatione. 16. Suppuratio fit in statu. 17. de Derivatione. 18. non convenit tempore fluxionis. 19. de repellentibus. 20. quando humores in fluxu sunt conveniunt. 21. contraindicantia repellentium. 22. Hepar non tolerat aëre frigida. 23. Repellentia debent simul adstringere in Hepatis Inflammatione. 24. de intercipientibus. 25. de reliquis modis sanguinis motum inhibentibus.

REstant adhuc Tres Indicationes, de quibus, cùm præter opinionem hæc Disputatio excrescat, paucissimis sum dicturus. Nimirum primò *cacochymia* est auferenda. Hoc vult Galenus dum c. vi. libri nostri ait: ἡ κακοχυμία διὰ τῆς οἰκείας ἐκάστη τῶν πλεοναζόντων χυμῶν καθάρσεως διατίθεται.

Duo hic monet Galenus, 1. esse purgandum, 2. purgantia requiri electivè humores educentia, ita ut chologoga offerantur quando bilis est in vitio, & sic porrò.

De primo ita sentio: Purgationem propriè indicari à cacochy-

à cacochymia, non verò à sanguinis copia, & hinc in Tabula de Causis ubi de Plethoræ indicationibus dixi, illius nullam feci mentionem. Si ergò loquimur de Inflammatione pura, nullum habebit locum, & sic nec ab ipso Galeno præcipietur. Quando verò spuriam Inflammationem seu impuram (ut significantius dicam) consideramus, in ejus curatione nunquam omittenda purgantia; quæ tamen non adhibentur ratione sanguinis, sed ratione vitiosorum humorum qui sanguini sunt permixti. Nam hoc succorum vitium utique purgatione corrigitur, ut Galenus rectè docuit.

Accedit & alius casus in quo purgare licet. Nam Inflammatio sæpissimè ex fluxione oritur; hæc autem duo præsupponit, nimirum terminum à quo & terminum ad quem: hic, est locus affectus; ille, vel totum corpus quando succis scatet, vel pars una. Hoc docet Galenus eodem capite quod jam tangimus, ubi ait: *causa fluxionis non ab ipsa parte Phlegmone obsessa est*, ὅταν ἢ τοι γ' ἐξ ἐτέρης ἑνὸς ἢ ἐτέρων αὐτῶ πέμπηται τὸ περιστῶν, ἢ καὶ τῆς κατ' ἴλον τὸ σῶμα διαφέσῃ, h. e. quando vel ab alia quapiam, vel ab alijs superfluum illi transmittitur, vel etiam ex totius corporis affectu. Illa autem pars quæ mittit, stimulat ab humoris vel quantitate vel qualitate: nam vis excretoria, inquit alibi Galenus, tunc demum ad proprium opus insurgit, quando aut multitudine premitur aut qualitate irritatur. Quicquid ergò facultatem expultricem alicujus partis stimulat, illud quoque fluxionis, quando subsequitur, causa existit; quicquid autem est fluxionis causa, illud utique auferendum, quia aliàs non potest inhiberi illa. Jam verò sæpius vitiosus quidam humor partis cujusdam facultatem continuò stimulat, quæ deinceps stimulata fortius à se protrudit quicquid.

quid continet & sic fluxionem producit: si ergò inhibenda ista fluxio, utique humor iste perversus est auferendus, quod dicente ipsâ methodo nostra, fieri potest per purgationem. Deinde etiam vix reperitur corpus quod ab omnibus impuritatibus sit liberum, adeoque istæ, etsi nondum sint raptæ in venas, maturè ejiciantur, ne una cum sanguine ad locum affectum confluant.

Non ergò adeò hallucinabitur, qui in Hepatis inflammatione clysterem adhibuerit, ex consilio Galeni, quod exstat c. xv. nostri libri XIII. Nam purgantia in Hepatis Inflammatione, maximè si in *ἀρχῇ* sit, nullum habent locum: ea enim si offerre quis tentet, maximam excitabit Inflammationem, ut habet Gal. c. xi. quia humores ad jecur potius trahuntur per purgantia, quod tamen contra methodū est, quæ humores non ad locum affectum trahendos sed potius ab eodem propellendos esse docet: in *ὁξυμῆ* tamen audacius purgantibus uti licere c. xv. scribit Galenus.

Ad electivè autem Purgantia quod attinet, prolixior est de ijs controversia, quàm ut hic loci pertractari queat; ea tamen utique attendenda existimo, & bilem in corpore abundantem illa quæ cholagoga, non verò phlegmagoga &c. dicuntur, indicare credo.

In usu verò Purgantium non solùm evacuationis, sed & revulsionis habenda est ratio: quia igitur omnis revulsio fieri solet ad partes remotissimas à loco affecto, sua luce radiat in Phlegmone intestinorum à Purgantibus esse abstinendum; adhibenda è contra in oculorum Inflammatione, ut rectè monet Galenus c. xi.

Præter hæc sedulò inquirendum, an aliquid adsit quod inhibere Purgationem queat. Sic v. g. quando
vires

vires nimium sunt prostratae, cane pejus & angue fugienda purgantia; quia purgantium omnium medicamentorum natura, corporum quae expurgantur naturis contraria est, atq; ut quispiam dixerit, lethalis & deleteria id est pestilens, inquit Gal. com. II. de vict. rat. in acut. Merito itaque examinantur Contraindicaciones purgantium & Regulæ, antequam præscribantur illa, quia Medicus curare debet citò, tutò & jucundè.

Quinta Indicatio est: sanguinis motus peruersus est corrigendus & nimius compescendus. Solet nimirum naturaliter sanguis è sinistro cordis ventriculo per arteriam aortam in totum corpus distribui, ut & nutrimentum conferat partibus, & vitam; solet etiam per venas regredi ad cor, ut novò calore & spiritu imprægnetur. Et iste est motus naturalis, qui quamdiu animal vivit continuatur, & elegantissimè in tractatu de generatione & motu sanguinis, describitur ab Amplissimo Præsidente. Verùm de ejusmodi sanguinis motu non loquimur impræsentiarum, sed de eo, quando præternaturaliter & nimis copiosè fervidus sanguis in particulam inflammata[m] ruit, & phlegmonem exacerbat. Iste verò utique inhibendus compescendusque est, ut ex voto curetur Inflammatio. Et proinde statim est revellendus ad partem contrariam, sive revulsione sicca sive humidâ; quamvis hanc præferendam existimem, quia & alteri Indicationi, quæ plethoræ ablationem requirit, satisfacere potest.

Laudo itaque venæsectionem, scarificationem, cucurbitulas, & hirudines parti oppositæ adhibitas; item vomitum

mitum & purgationem per alvum, quando impura est Inflammatio, & nulla è contraindicationibus hasce revulsiones prohibet. Possunt etiam frictions adhiberi in parte contraria, & ligaturæ, quia ratione caloris & doloris, quem excitant, sanguinem eò deducunt.

Et in specie de revulsione per Scarificationem habemus c. v. libri nostri textum expressum: nimirum χειρὸς μὲν γὰρ κακῶς ἐχέσης, τὰ σκέλη τὰ δ' ἑτέρα τῶν σκελῶν πεπονθότ' ὅτ', τὸ λοιπὸν scil. ἀποχάζεν χεῖρ: *manu laborante, scarificabis crura: altero crurum malè habente, reliquum.*

De Vomitu Galenus ita: τόγα μὲν ἐμέτοις χεῖρ' ὅτ' τῶν αἰδοίων πεπονθότων, ἀντισπαστικὸν ὅτ' βοήθημα. *Vomitu uti pudibundis laborantibus, in diversa revellens auxilium est, c. xi.* Sed non habet locum, quando vires sunt prostratæ, quando homo difficilis est ad vomitum & obesus, quia τὰς ἰχνὺς καὶ εὐημέας φαρμακῶεν ἄνω, τὰς δὲ δυσημέας καὶ μέσως εὐσάρεκας κάτω, teste Hipp. l. iv. aph. vi. & vii. item quando in superioribus partibus est Inflammatio, & alijs casibus, quos ex Emeticorum Contraindicationibus haurire possumus.

In genere verò de Revulsione hoc monendum, quod non semper ea sit opus, quando nimirum fluxio minor est, quæ derivatione aut repulsione sisti potest, vel quando Medici auxilium in ἀκμῇ vel ὀψιμῇ imploratur, & hinc inter Revellentium contraindicationes & fluxio minor & status morbi ac decrementum sunt relata.

Quod neque in statu nec declinatione conveniat, indè manifestum est, quia humoribus ijs qui adhuc in fluxu sunt Revellentia tantum competunt; at in statu & declinatione cessat iste affluxus, E. quoque tunc non habebunt locum Revellentia. Adhæc in statu circa puris confectionem occupata est natura, teste Hieron. Fabric. l. i. part.

ii. de Tum. p. n. p. dc. in declinatione verò suppuratio, si intenditur, jam facta est; ergò à Revulsione abstinendum, ne naturam in opere suo impediamus.

Revulsionem excipit Derivatio, de qua Galenus ita:

5 ἄμεινον ἐν ὅπῃ τὴν ῥίνα παρεχέσθαι, δέχομένων τῶν καὶ τὸ σῶμα μορίων Φλεγμαίνειν, *Satius igitur fit, ubi partes quæ in ore sunt phlegmonem accersere cæperint, derivare ad nares, c. xi.* Fit autem iisdem instrumentis quæ de Revulsione diximus, & instituitur in parte loco affecto propinqua, & per vasa
10 cum eo communicante.

Non admittitur sanguine jam extravasatò, & fluxione adhuc durante. Ratio est, quia illi tantum sanguini competit, qui in vasis loci affecti adhuc fluctuat; & quia ad partem affectæ propinquam sanguinem deducit, tem-
15 pore fluxionis nullum esse illius usum constat: imò periculum potius imminere ex ea, cum fluentes humores ad locum vicinum, qui tamen ad remotissimum debebant, adducat.

Tertiò ad Repellentia est deveniendum: de ijs verò

20 Galenus ita: καὶ μάλλον γ' ὅπῃ τῶν δέχομένων Φλεγμονῶν τοῖς ψύχραις καὶ σύφραις χητέον, ἢ πρὸς τοῖς Νεφροῖσιν. ἐπὶ δὲ μάλλον, ὅταν μὴ παχὺ τὸ ὑπερρέον ἦ, σφοδρῶς δὲ τῆς ἐν τῷ Φλεγμαίνοντι μορίῳ σφηνώσεως γεγονύας, & ἐξ' οὗτόν τε τοῖς ἀποκρεμομένοις χεῖρα: *magis profectò ad incipientes Phlegmonas frigidis adstringen-*
25 *tibusq; quàm iis quæ digerunt est utendum. Atq; etiamnum magis, ubi crassum quod confluit non est. Sed si sanguis in particula quam Phlegmoneprehendit vehementer est impactus, non est amplius repercutientibus utendum. c. vi.*

Duo hic Galenus docet, 1. Indicans Repulsionis, 2.

30 Contraindicantia. Indicans est Phlegmone incipiens, ubi nimirum sanguis adhuc influit: quia enim repellentia na-

turæ frigida sunt, Gal. l. v. simpl. fac. c. xvii. frigida autem, sicuti calida attrahunt, materiam affluentem reprimunt, ἀναστρέφου i. e. remittunt ad eum locum unde venerat; nemini dubium esse potest, maximam præstare utilitatem, si in tempore adhibeantur, cum præsertim & illi Indicationi, quæ refrigerantia expetit, satisfaciant.

De ijs verò hoc in specie monendum, quod non tutò adhibeantur, si repulsio fiat ad partem nobilem, si materia venenata sit, & corpus plenum, &c. oculi etiam non adeò commodè repellentia ferunt, sicuti nec vesica. Hæc & plura quæ ex methodo nostra petuntur, *contraindicantibus* illis Galeni, nimirum humori crasso & sanguini firmiter jam parti impactò, addenda duxi.

Insuper & hoc monendum, Hepar nunquam actu frigida tolerare, teste Gal. c. xii. libri nostri: item nec pectus nec cor; adeoque tepidè potius applicanda esse repellentia.

Et quia Hepatis robur per adstringentia conservatur, meritò ex repellentibus illa adhibentur, quæ hac vi sunt prædita, v. g. bolus Armenus, terra sigillata, sanguis dracon. corall. fol. quercus, fl. rosar. &c. aliàs endivia, lactuca, nymphaea, portulaca, umbilicus &c. sufficiunt.

Præter hæc, Intercipientia quoque conducunt, quia non permittunt sanguinem ad locum affectum pervenire, dum frigida & adstringente sua facultate aditum humoribus intercludunt. Hinc ergò duo discimus, 1. quod tempore fluxionis, & 2. quod vijs per quas humor fluit, debeant applicari. Sic in cerebri inflammatione adhibentur collo, quia vias nempe vasa jugularia, per quas sanguis adscendit ad cerebrum, constringunt, & transi-

tum ipsi denegant. De cœtero cum repellentibus conueniunt.

Facit quoque multum ad nimium sanguinis motum refrænandum, si massa sanguinea parum incrassetur, calor illius temperetur, & causæ moventes auferantur. Prius, serum absumendo: alterum, frigida adhibendo: & tertium, aërem calidum, motum corporis & iram cavendo, præstare possumus. Quâ autem ratione serum debeat auferri, Methodus nostra Generalis sufficienter docet.

CAPUT VIII. ARGUMENTUM.

1. Sanguis extravasatus & corruptus vel discuti vel ad suppurationem duci debet. 2. Sanguis extravasatus est auferendus. 3. Sanguis est ipsa Inflammatio juxta Trincavellium. 4. Trincavellius refutatur. 5. Sanguis non est morbus. 6. Sanguis non est accidens. 7. morbi totius substantiæ sunt accidentia. 8. Sanguis potest esse subiectum morbi. 9. Galenus statuit sanguinem esse causam Inflammationis. 10. Galenus non rejicit causas morborum continentes. 11. respondetur ad argumenta Trincavellii. 12. Galenus non statuit Inflammationem esse sanguinis multitudinem. 13. Galeni locus explanatur. 14. laus Trincavellii. 15. respondetur ad alterum Trincavellii argumentum. 16. à causa morbi sumitur Indicatio. 17. Indicationes non à solo morbo sumende. 18. in quibus natura morbi consistat. 19. non omnis tumor est morbus. 20. quomodo sanguis parti impactus & corruptus debeat evacuari.

VLtimat tandem Indicatio est hæc: Sanguis (sc. extravasatus & corruptus quique proxima Inflammationis causa dicitur) est discutiendus, vel ad suppurationem ducendus. Tria pro hujus declaratione exponam, 1. indicationis rationem. 2. discussionis & suppurationis

nis comparationem, ubi ostendam, quæ harum sit melior, & 3. discussionis & suppurationis absolutionem, quomodo materia sit discutienda & promovenda suppurationis.

Quod igitur ad primum attinet, iterum duo sunt explicanda, 1. quod sanguis sit removendus, 2. quod commodiori ratione nisi per discussionem vel suppurationem ipsi obviam ire nequeamus. Illud facile probatur, quia morbus non potest curari nisi ablata causa continente, si talem habeat; at verò sanguis sc. extravasatus & corruptus est causa Inflammationis continens, Ergò non potest curari Inflammatio, nisi iste sanguis removeatur. 5

Sed hic in mentem mihi venit Trincavellius, qui sanguinem pro causa Inflammationis neutiquam, sed pro ipsa Inflammatione habendum statuit. Hanc sententiam profitetur ep. med. VII. fol. DCCXLII. Sed ipsi non subscribo, quia confundit morborum causas cum ipsis morbis. Duo igitur demonstrabo, (1) sanguinem non esse morbum, (2) sanguinem esse morbi (v. g. Inflammationis) causam: quibus declaratis in specie ostendam, hanc Trincavellij sententiam à Galeni (quem tamen ille tanquam autorem allegat) mente toto cœlo aberrare. 15

Sanguis itaque non est morbus, (1) quia omnis morbus est accidens; nam *affectus qui actionem vitiat morbus appellatur*, inquit Gal. l. II. M. M. c. I. Affectus autem seu *Agens* est accidens; unde ineptos eos dicit Galenus, qui, ut negare possint, morbum aliquid esse, inquirunt non posse ostendi ipsum per se morbum, & illis hoc reponit, quòd nec phrenitis nec febris possit ostendi, propterea quia non sunt substantiæ, l. II. M. M. c. VII. interim tamen morbi sunt, ergò morbus est accidens. Sanguis autem 25 30

autem non potest accidentibus accenseri, quia accidens
 1. per se non subsistit, sanguis autem per se subsistit; 2.
 quia accidens est in alio tanquam in subiecto, sanguis
 non est in alio tanquam in subiecto; 3. accidens non susti-
 5 net accidentia, τὸ γὰρ συμβεβηκός & συμβεβηκίη συμβεβηκός,
 teste Aristot. l. II. metaph. c. IV. sanguis autem sustinet ac-
 cidentia, ergo sanguis non est accidens, & per consequens
 nec morbus. 2. quia ipsa sanguinis substantia ad nul-
 lum morborum genus, quemadmodum hoc cuilibet
 10 vel leviter saltem in arte versato constat, pertinet. Ne-
 que enim ad morbos totius substantiæ referri potest, cum
 & hi ipsi morbi accidentia sint, neutiquam verò substan-
 tiæ, uti Medicaster quidam nuper garriebat.

Sicuti ergo sanguis nullo jure inter morbos nume-
 15 randus, ita subiectum morbi (quicquid etiam alij statuant)
 & causa morbi quin esse possit, nullus dubito. Quod ad
 posterius attinet, est illud doctrinæ Galeni congruum, quic-
 quid etiam contra machinetur Autor. *Phlegmone est mor-
 bus, redundantia est causa, malus color est symptoma*, inquit
 20 l. II. M. M. c. III. Distinguit ergo phlegmonem à redun-
 dantia; illam, morbum; hanc, illius morbi causam sta-
 tuit; quid clarius dicere potuit? Si verò tantâ quis τῆς ἀγ-
 νοίας ἀρρώστια laboraret, ut ne hæc quidem capere posset,
 illum ad l. I. M. M. c. VIII. ubi Galenus ait: *sanguinis ab-
 25 undantia est interna phlegmones causa*, remitterem, & quin
 pedibus in meam iturus sit sententiam, nullus dubitarem.
 Si enim sanguinis abundantia est interna phlegmones cau-
 sa, sanè non erit ipsa φλεγμονή, quia causa & effectus diffe-
 runt; quæ autem differunt, non sunt idem. Deinde luce
 30 meridianâ clarius est, tres in universâ Pathologîâ affe-
 ctuum p. n. dari classes, quarum primam constituunt
 morbi

morbi, *contrarij sanitatis affectus*, l. II. M. M. c. III. seu *constitutiones partium p. n. ledentes actiones*, l. de diff. morb. c. II; *secundam* morbi causæ pariunt, & hæc morbum præcedunt; *tertia* constituitur à morbi symptomatibus, & hæc morbum sequuntur, ita Gal. l. II. M. M. c. I. & III. 5
 Quicquid ergò Inflammationem præcedit, illud neque ad primam neque ad tertiam sed secundam pertinet classem & est morbi v. g. Inflammationis causa. At de sanguine verum est prius, Ergò & posterius. Tandem valdè metuo veritati illius propositionis, quando Autor à Galeni 10 decretis alienum esse dicit, ponere causam conjunctam in morbis, sicuti contra Fuchsum & alios l. II. Inst. p. m. ccxiv. & seq. prolixè demonstrat Cl. Sennertus, ad quem B. L. remitto.

Nostrarum verò partium erit, ulterius thema hoc 15 arbitrari, argumenta Autoris sub examinationis incudem revocare, & vim eorundem inspicere penitus. Allegat autem primò Galenum, quem dixisse ait Inflammationem vel carnis vel sanguinis esse multitudinem, probare autem postmodum, quod non sit multitudo carnis; ergò 20 sanguinis multitudinem relinqui, & Inflammationem nihil aliud esse, quàm sanguinem copiosum ibi infarctum, sibi persuadet. Huic etiam subjungit rationem ex mendendi methodo depromptam. Cessat nimirum Inflammatio evacuato sanguine, Ergò sanguis est Indicans. In- 25 dicatio autem à naturâ & essentia morbi est sumenda; hic enim propriè ille est qui per curationem tollitur. Hæc habet fol. DCCXLIII. Quicquid ergò indicat illud morbus est, juxtà Autorem; Sanguis indicat, Ergò sanguis ipse morbus est. Tertiò suam opinionem ex l. de morb. 30 diff.

diff. probat, ubi Galenus de frigidioribus tumoribus loquens, dicit: *Si materia qua in illis continentur ita crescunt, ut jam laedant actiones, morbi sunt; cum verò nondum laedunt, aut causa sunt aut symptomata.* Quod itaque Galenus de humoribus p. n. statuit, idem & de sanguine dici posse re-
 5 tur, & hinc morbum excitari, si sanguis influens eò de-
 nerit, ut actiones laedat; causam autem morbi esse, quan-
 do nondum laedit.

His ita ex mente Trincavellij propositis, ordine jam
 10 respondebo. Quod primum attinet, per Inflammatio-
 nem Galenus ibi intelligit tumorem, quod ex libri ti-
 tulo qui de tumoribus p. n. est, & ex l. xiii. M. M. c. i.
 ubi de tumoribus p. n. se acturum, initium verò ab In-
 flammatione ducturum ait, constat. Jam autem o-
 15 mnis tumor est magnitudo aucta, nam *in tumoribus par-
 tes à naturali habitu, in quantitate recedunt*, l. c. Quicquid
 ergò non est magnitudo aucta, illud nec tumor est, & per
 consequens nec Inflammatio. Sanguis non est magni-
 tudo aucta. Ergò sanguis nec tumor est nec Inflamma-
 20 tio. Quomodo ergò Galenus statuere potest Inflamma-
 tionem esse sanguinis multitudinem? Ista igitur Galeni
 verba causaliter sunt explicanda, ut dicamus, sanguinis
 multitudinem esse causam Inflammationis. Et hanc
 esse Galeni mentem, ex l. i. M. M. c. ii. colligitur, ubi ita
 25 statim caput auspicatur: *Δείκεται γάρ τοι πᾶσαι Φλεγμονὴ δὲ
 ὑπερρροὴν αἵματος γιγνομένη: Etenim demonstratum est Phlegmo-
 nem omnem à sanguinis confluxu consistere &c.* & capiti ter-
 tio tale dedit exordium: *Γένεσις μὲν κοινὴ πᾶσαις ταῖς Φλεγ-
 μοναῖς ἐξ αἵματος ὑπερρροῆς ὅτι πλείον ἢ ὅσιν δέεται τὸ μέρος,*
 30 *ὡς ἐν τῇ τῷ ὅτι τῶν ὅτι φύσιν ὀγκῶν ἐδείχθη.* Ac communis
omnium phlegmonarum generatio ex sanguinis influxu est, co-
 L
 piosioris

*proſioris ſc. quam pars poſtulat, veluti tum in libro de tumo-
ribus p. n. oſtendimus.* Ergò apertè iſtum librum citat, &
quod ibi dixerat, hîc explicat, ſe videlicet ſanguinis mul-
titudinem non pro ipſa Inflammatione, ſed pro Inflam-
mationis cauſa habere. Cadit ergò primum Trincavellij 5
fundamentum.

Alterum quod producit, majore laborat infirmita-
te, & ferè indignum eſt tanto Autore, qui aliàs ob ſingu-
larem eruditionem, illuſtres inter Viros meritò recenſe-
tur. Sed cùm illuſtres etiam Viri homines ſint, humani- 10
tatis quoque incommoda ab ijs non eſſe aliena, miretur
nemo. Nos ſuſpicimus Trincavellium, & ob præclara
in remp. Medicam merita, laudum ipſius præcones eri-
mus perpetui, eaſque ire deſtructum, ab eâ quam de In-
flammatione propoſuit ſententia, diſcedendo, me- 15
ritò nos incedit religio. Si igitur fundamento, quod pro
ſtabilienda ſua ſententia ſecundum proponit, non ſub-
ſcribamus, facile nos excuſatos iri confidimus, modò
æquam diſputationi noſtræ cenſuram experiri licuerit.
Ut ergò ſublato è parte affecta ſanguine, & (quod adden- 20
dum ducimus) prohibito ulteriori ipſius influxu, ceſſare
Inflammationem ambabus Autori manibus largimur; ita
quoque concedimus, ſanguinem indicantis rationem
ſuſtinere: pro morbo autem habendum eſſe propterea,
fidei abſonum meritò ſtatuiſmus; quia Indicatio curato- 25
ria æquè à cauſa morbifica, quàm ipſo morbo ſumitur.
Quî itaque de morbo dicat: *hic propriè eſt qui per curatio-
nem tollitur*; non intelligo, ſi excluſivè ratione cauſæ
morbificæ loquitur. Et quod à cauſa quoque morbifica
ſumatur Indicatio, immortalis Galenus docet l. iv. M. M. 30
c. iv. dum ait: *ſed omninò in omnibus in quibus affectus cauſa*
adhuc

adhuc manet, ab hac inchoanda curatio est. Unde, quâ ratione
causæ, quæ putredinem excitavit, & in corpore adhuc re-
manet, remedium facillimè invenire liceat, docet l. xi. M.
M. c. viii. Et frustra moneret Galenus *inspiciendum esse*
5 *quod in universum sint & morbi & symptomata & proxima*
sivè interne horum cause, nisi à causis sumerentur indica-
tiones. Atqui id facit Galenus l. ii. M. M. c. ii. Ergò in-
dicationes non à solo morbo desumuntur, neque ita ar-
gumentandum: Quicquid indicat illud est morbus, San-
10 guis indicat, Ergò sanguis est morbus; quod tamen Au-
tor facit. Atque ita secundo etiam argumento factum
est satis.

Tertium pro fundamento habet l. Galeni de diff.
morb. Sed miror quid commoverit Autorem, ne adscri-
15 beret locum istius Galeni operis: nullum enim caput ci-
tat, neque ullibi ejus libri me legisse memini ista verba
quæ Autor ponit: Galenum nempe materiam tumorum,
si actiones lædat, habere pro morbo, aliàs pro symptoma-
te; sed ita infit c. xii. *Deniq; tumor in ipsis si ad tantam*
20 *magnitudinem attollatur, ut ob hanc ipsam functio impediatur,*
morbis censeri debet.

Videlicet Galenus diversis in locis dixerat, morbum
esse constitutionem partium præter naturam; hoc autem
ad absolvendam morbi naturam non sufficere, sed vel ma-
25 ximè requiri, ut ista affectio actiones etiam lædat; quia
tunc demum homines se ægrotare existimant, quando
actionibus citra noxam fungi nequeunt, teste Galeno l. de
diff. morb. c. ii. Ita etiam de tumoribus sentit. Omnis qui-
dem tumor est præter naturam, quia *in tumoribus pars à*
30 *naturali statu recedit in quantitate*, ut est l. xiii. M. M. c. i.
sed propterea non statim morbus est, quia ad morbum

& hoc requiritur, ut actiones lædat: quando ergò tumor actiones nullas lædit, non potest dici morbus; quando autem actiones lædit, tunc morbus est.

Per me itaque licet applicet hæc Autor ad Inflammationem. Si enim Inflammatio non lædit actiones, non est morbus, imò ne Inflammatio quidem; quando autem lædit, morbus est. Ad ipsos autem humores hoc transferre ineptum esset, quia Galenus non de humoribus in tumore contentis tumoremque excitantibus sed de ipso tumore loquitur. 10

Atque sic argumenta Trincavellij excussimus satisque luculenter demonstravimus, sanguinem nullatenus pro ipsa Inflammatione esse habendum, imò repugnare id dogma & Galeno, & (quod maximum est) sanæ rationi.

Nobis verò nemo cordatiorum vitio vertet, si veritatis amore discedimus à tanti nominis Medico, neque ipsi etiam Trincavellij manes propterea indignabuntur. 15

Est ergò sanguis extravasatus & corruptus vera Inflammationis causa, adeoque ante omnia removeri debet: id quod erat ostendendum. 20

Non potest autem quando è vasis elapsus & parti aliqui firmiter impactus est, commodiori ratione evacuari, quam per discutientia.

De hoc autem themate necesse est ut paulo accuratius dispiciamus, cum præsertim suppuratio à multis ipsi discussioni præferatur; Galenus autem l.ii. ad Glauc. c.ii. graviter scribat: *oportet in Inflammationibus principia curationis optima fieri, nam quæ in ipsis errata contingunt, difficulter sanabiles aut omnino insanabiles faciunt dispositiones.* In sequenti igitur capite de discussione & alijs huc pertinentibus sum dicturus. 25 30

CAPUT IX.

ARGUMENTUM.

1. Sanguis extravasatus quid indicet. 2. Repletioni debetur evacuatio. 3. πλησμονή quodupliciter accipiat. 4. quot modis sanguis ex partibus evacuetur. 5. quid sit διαφύσσις 6. quomodo operentur digerentia? 7. sanguis extravasatus est discutendus. 8. contraindicantia discutientium. 9. an materia crassa possit discuti. 10. quomodo adhibenda digerentia fortiora. 11. an scarificatio locum habeat? 12. an sanguis extravasatus per scarificationem sit auferendus. 13. quid sit suppuratio & quomodo fiat? 14. an suppuratio an discussio preferenda. 15. Medicamenta discutientia & suppurantia. 16. quando abscessus aperiendus & quomodo. 17. quid in discussione & sectione notandum. 18. operationes chirurgicae hic non ex professo describuntur.

15 **G**alenus l. art. Med. c. xcv. scribit non rarò in partes quasdam ingentem sanguinis multitudinem influere, adeò ut intendantur venæ tam majores quàm minores, ut ipse sanguis ex vasis in spatia vacua effundatur. Hujus verò affectus sanatio, ait, intentionem habet evacuationem, siquidem morbus erat immoderata partis repletio. Præsupponit ergò quod alibi dixerat τὰ ἐναντία τῶν ἐναντίων ἰάματα esse, & facta applicatione concludit, repletioni opponendam esse inanitionem, ἀποκένωσιν ab inanitionem, ab evacuationem, ut in codd. impressis; vel τὴν ἐκ τῶν μέγας κένωσιν, ut in veteri Græco cod. legitur. Et in eo consentit cum Hipp. qui l. ii aph. xxii. expresse scribit: ἀπὸ πλησμονῆς ἐκείνα ἂν νοσήματα γένηται, κένωσις ἵηται. Πλησμονή propriè quidem de nimia ciborum abundantia & satietate dicitur, quod ex l. ii. aph. iv. colligitur, ubi ipsi opponitur λιμός; potest tamen in genere quamlibet repletionem denotare, cui rectè opponitur κένωσις. Ubi ergo adest repletio, ibi

indicatur evacuatio. Jam subsumimus: In parte inflammata datur repletio, E. etiam ibi indicatur evacuatio; quod Gal. docet l. xiii. M. M. c. vi. ubi κοινῶς ἀπασῶν φλεγμονῶν σκοπὸν τὸ κενῶσαι esse ait. Sed cujus indicatur evacuatio? Scilicet illius rei quæ replet; quia ergò in parte inflammata sanguis replet; ergò & sanguis debet evacuari; τὸ κῦρθαι ἅπαν ὅτι τῆς τῶν φλεγμασπόντων θραπείας ἐν τῇ κενῶσαι τὸ περιττὸν αἷμα, c. ix. l. xiii. M. M.

Ista autem evacuatio dupliciter peragi potest, inquit Galenus: dum aut retrocedere cogitur vel impulsæ vel attractæ vel transmissæ materia, aut per ipsam patientem particulam educitur, c. xcv. art. Med. & l. xiii. M. M. c. ix. Prior modus convenit, quando sanguis parti nondum est impactus: & de eo in superioribus dictum, cum ageremus de revulsione, de repulsione & derivatione; per eas enim hæc evacuatio perficitur, quod Gal. c. vi. nostri libri innuit dicendo: *vacuatur autem quod impletum est per ea etiam quæ adstringunt & refrigerant.* Ergò posterior nobis adhuc considerandus & inquirendum erit, quomodo sanguis parti impactus per ipsum patientem locum possit evacuari.

Id verò docente Galeno dupliciter fit, 1. sensibilibus per scarificationem & sectionem, 2. insensibiliter per discutientia.

De his Galenus ita: si sanguis in particula quam Phlegmone prehendit vehementer est impactus, tum digerere est tempestivum, ὅτι τὸ διαφορεῖν ἵεναι καὶ ῥῆς, c. vi. Διαφορῆσις est humorum qui in aliqua corporis parte continentur per insensiles cutis meatus evaporatio & digestio, inquit Anut. Foëf. in Oecon. Hipp. f. clxi. & hinc diraratis corporis partibus eam fieri Aurelian. l. ii. acut. morb.

c. xxxiii. scribit; & Gal. ait: Διαφύρεσις ἐκκενεῖ λόγῳ θεωρητοῖς
 πόροις τὸν ἐν τῷ φλεγμαίνοντι μορίῳ χυμὸν, humorem per in-
 sensibiles meatus educit. Hinc ergò colligere datur,
 qua vi operentur Διαφωρητικὰ: aperiunt nimirum poros
 5 cutis, & ipsam materiam in halitus convertunt; adeoque
 calida sint & partium tenuium est necesse. Cùm enim
 transpirationem corporum prohibeant meatuum stipa-
 tio & circumdantis nos aëris frigiditas, eam verò promo-
 veant quæ his sunt contraria, teste Gal. l. ix. M. M. c. v. ijs
 10 quas dixi qualitatibus prædita esse Discutientia nullus
 dubito. Quando ergo humor aliquis in parte præter na-
 turam hæret, qui nec per derivantia nec repellentia vel
 similia removeri potest, is ipse convertendus in halitus
 & per cutis poros evacuandus est. Quæ autem id præ-
 15 stant remedia, Discutientia, Digerentia & resolventia ap-
 pellari, ex superioribus notum est. At verò in partibus in-
 flammatis talis materia reperitur, quæ nulla ratione alia
 potest auferri nisi hoc modo: Ergò etiam ad digerentia
 transeundum esse tunc temporis claret.

20 Hic verò necesse est, ut pro more nostro contraindica-
 tiones, quas delineata methodus nostra suppeditat, de
 Digerentibus seu Discutientibus evolvamus. Primò
 autem humor crassus non adeò commodus est qui discu-
 tiatur: cùm enim per ἄδηλον Διαπνοήν materiam ejiciant
 25 Διαφωρητικὰ, subtilem eam esse oportet. Crassior enim
 per poros istos λόγῳ tantùm θεωρητὰς egredi nequit. Quia
 verò Galenus l. ix. M. M. c. v. *crassa glutinosa & frigida*
agrè tantùm transpirare dicit; hinc ad discussionem non
 penitus esse inepta ea colligimus; quia videlicet præpa-
 30 rari possunt & attenuari, teste Gal. l. iv. de sanit. tuend.

In attenuantium verò usu hoc notandum, ut à ni-
 mium

mium calidis abstinemus; partim ob ipsam Inflammationis naturam, partim quia fluxionem excitat calor, teste Galeno l. xiii. M. M. c. iv. & c. vi. & hac ratione Phlegmonem auget.

Ejusmodi autem humor crassus facilius præparari potest, si inflammatio sit externa; quia tunc mitiora attenuantia sufficiunt: quorum tamen nullus est usus in illarum partium *Φλεγμονῇ*, quæ in profundo sitæ sunt. Nam *pars in profundo sita fortius indicat remedium*, inquit Methodus nostra in Regulis, quia *levium medicamentorum virtus resolvitur dum altè descendit*, teste Galeno l. xiii. M. M. c. xix. & tamen fortiora ob ipsum affectum non conveniunt. E. non solum materia crassior, sed ipse quoque locus affectus discutientia reprobatur, dum quando in profundo est, vehementiora requirit, quàm morbus tolerare potest: vel aliâ ratione, dum oculis inflammatis fortiora adhibere vel talia quæ acria sunt non licet, quia exquisitus eorum sensus est, teste Galeno l. xiii. M. M. c. xxii. Sic hepar & lien non ferunt digerentia fortiora, quia scirrhis admodum oportuna sunt, ut est c. xvi. item nec illæ corporis partes quarum cutis est densior, quia non adeò facilem humoribus exitum concedunt. Hæc verò etsi difficilem Discussionem dicant, non tamen eam prorsus rejiciunt, cum densior cutis rarefiat convenientium remedium applicatione; lieni verò & hepati illa solùm sint adhibenda cautiùs.

Concessis ergò digerentibus, evolvendæ sunt regulæ tam de medicamentis in genere, quàm in specie de discutientibus. Docent autem mitiora esse præmittenda, quia *à levioribus semper aspiciendum est remediis*: docent
miscenda

miscenda esse emollientia, ne Tumor degeneret in Scirrhum; nam fortiter exsiccantia Tumoris reliquias in Scirrhum mutant, teste Galeno II. art. cur. ad Glauc. c. VI: docent ista Emollientia in Hepatis inflammatione debere moderata esse, ne tonum ipsius laxent, &c.

Si verò malum Discutientibus non cedat, ad evacuationem materiæ sensibilem devenire æquum est. Dupliciter autem peragitur: 1. per scarificationem, 2. per partis apertionem factâ suppuratione.

De Scarificatione non memini me legere apud Galen. in lib. XIII. nisi duo loca quorum uterque extat c. V. nam ἀναγκαζόμεθα τοιγαρὲν εἴσπε κενῇ αἵματι, ἢ τοι φλέβα τέμνοντες ἢ ἀποχάζοντες τὰ μὴ πεπονθότα κῶλα: Cogimur, inquit, aliàs sanguinem mittere, idq; aut venâ incisa, aut membris iis quæ lesa non sunt scarificatis, & paulo post: ὅταν ἐν ποτὶ Δατείνονται σφοδρῶς ἀδένες ἢ μόριον ἄλλο φλεγμαῖνον, ἀναγκαζόμεθα περικενώσαντες τὸ ὅλον ἀποχάζειν αὐτὸ: Vbi ergò distenta vehementer glandula sunt, aut alia deniq; particula quævis quam Phlegmone premit, cogimur toto corpore prius vacuato ipsum scarificare. Utroq; loco ad evacuandum præcipit scarificationem; in priori tamen ratione totius corporis, in posteriori verò ratione partis inflammatae. Illud probō; quia agit de topicis glandularum φλεγμονῇ adhibendis, & dicit quod calida illa de quibus locutus fuerat non convenient si corpus plethoricum sit vel cacochymicum, quia fluxionem ad membrum citant. Cogimur ergò aliàs sanguinem mittere, ait, idque aut vena incisa aut membris iis quæ læsa non sunt scarificatis. Ergò per Venæsectionem vel Scarificationem plethoram totius corporis auferre jubet. Hoc autem modo Scarificationem im-

præsentiarum non consideramus, sed posteriori, quo nimirum à laborante loco materiam illius opera auferimus. Et hoc vult Galenus dum ipsam partem inflammata[m] scarificare jubet, secus ac supra. Et si autem præsupponat (1) vehementer istam partem distendi, (2) corpus ritè esse evacuatum, mihi tamen non usque adeò probatur hoc remedij genus. Aut enim Galenus vult partem inflammata[m] distendi à copia sanguinis, aut à copia pus: posterius vix credo, quia tunc temporis quando notabile pus in parte continetur τὸ πῶλον commendat. 10
πέμνειν χεῖρ, inquit, τὸ ὅπως ἀφιστάμενον, secare oportet quod sic abscessit, ne utiquam verò scarificare. Si ergò à sanguinis copia distendi vult adenas vel partem quamcunque aliam, & scarificationem præcipit, vix me habebit sibi ἐμὸ ψηφον. Nam si tumor ejusmodi crudus scarificaretur, 15
major fieret affluxus ratione doloris, quem ista scarificatio afferret; & adhuc major, si cucurbitulæ accederent, quia vehementissimè attrahunt; quo nomine etiam à Galeno commendantur ad auferendam doloris causam ex morfu animalis & prohibendum hac ratione ulteriorem 20
affluxum, quia virus doloris causam extrahunt, c.vi. Itaque melius esse puto ad suppurationem deducere φλεγμονῶν, maximè si externa fuerit.

Hic verò in mentem mihi venit præmissorum quæ in principio cap.viii.feci, ubi (1) Indicationis ultimæ ratio- 25
nem, (2) Discussionis & Suppurationis comparisonem, & (3) earundem absolutionem me traditurum pollicebar. Postquam ergò declaravi sanguinem esse veram Inflammationis causam & per consequens auferendum, non posse autem commodiori ratione nisi per Discussio- 30
nem (cujus naturam supra exposui) & Suppurationem
ipsi

ipsi obviam iri; restat ut secundo de suppuratione brevissimè dicam, & tertio ostendam quibus remedijs & discussio & suppuratio promoveri debeat.

Est autem Suppuratio nihil aliud, quam benigna naturæ actio, qua materiam vitiosam coquit & subigit, ut eo felicius illam expellere queat. Quando igitur natura Inflammationem curatura est, tunc sanguinem in tumore illo convertit in pus, illud pus in unum locum cogit & facit abscessum, eumque tandem rumpit & quam coxerat collegeratque materiam effundit.

Hinc ergo facile intelligimus, quomodo Suppuratio à Discussionem differat: in hac enim materia evacuatur; in illa verò propriè loquendo nihil evacuatur, sed tantum alteratur & coquitur: in discussionem materia convertitur in halitus; in suppurationem convertitur in pus. Inde & hoc quod supra innuebam discimus, tutiorem esse discussionem suppurationem, maximè in partibus internis, quia in discussionem materia ejicitur, in suppurationem verò tantum in unum locum colligitur. Quando igitur ejusmodi abscessus rumpitur, truculentissimi non raro affectus sequuntur, dum materia purulenta ad nobiles partes ruit. Merito igitur suadent Autores, omni studio inhibendam esse suppurationem in partibus internis & præcipuè in nobilibus. Quando tamen præcaveri à Medico non potest, quod ob crassitiem materiæ non raro accidit, conatus naturæ promovendus est & adjuvanda suppuratio.

Ut verò tertio ad medicamenta perveniamus, è Discutientibus præcipua sunt: Rad. alth. malv. lil. alb. Fol. chamom. melilot. malv. organ. peucedan. marrub. puleg. hyssop. farin. foenugr. fabar. hord. ol. aneth. irin. laur. nard. ammoniac. bdell. galban. Ungu. dialth. Empl.

diachyl. de melilot. Ol. nitri, sulph. calx semel extincta, &c. Suppuratio verò promovetur per œsypum, adipem suillum, medull. cerv. farin. tritic. ungu. basilic. de alth. Agrippin. &c.

Facta jam suppuratione (quæ tamen difficulter non rarò cognoscitur, vel ob cutis purisque crassitiem, vel loci affecti profunditatem : quamvis ex fluctuatione in parte laborante, ejusdem albedine & symptomatum remissione, tandem deprehendatur) non statim aperiendum esse abscessum Galenus monet dum ait: καὶ ἐν πῦρον δὲ 10
π κτ' τὸ ἀσπυῆσαι ἀξιόλογον εἴη, ὡς ἐκχόμενον, ἔχρη τέρμιναν αὐτὴ κα
καθάρσιν ἐνίοι προτίθουσιν, sed exhalationem moliri convenientibus remedijs satius esse putat, c. v.

Videlicet Abscessus est rumpendus ; sed quæritur quomodo & quando. Sunt nonnulli qui statim aperiunt 15
quamprimum aliquid de pure se prodit; sed isti naturam in actione turbant. Sunt qui planè non aperiunt sed rupturam ipsi naturæ committunt; hi verò segnes admodum τῆς φύσεως ministri sunt : nimis enim serò natura interdum abscessum rumpit, & pus interim partes erodit. 20
Sunt qui ferro aperiunt, quod Galenus admittit, quando tanta est puris copia ut medicamenta superet: *sin aliquando (puris) copia medicamenta superet nec ea videantur tibi totum digerere posse, secare exitum ei quod digestionem non cesset eo potissimum loco quo est editissimum*: quippe tenuissi- 25
mam etiam ibi invenies cutem, inquit cap. v.

Tria hic docet Galenus. (1) abscessum non esse incidendum quamdiu discuti potest, forsan propterea quia sectio interdum deformes cicatrices facit, sicuti ipse in hoc capite innuit. (2) abscessum esse secandum si nimia 30
puris copia urgeat; est enim pus præter naturam adeoque debet

debet removeri; quando autem insensibiliter non potest, sensibiliter evacuetur necesse est. (3) abscessum esse secundum in loco editissimo: rationem addit, quia cutis ibi tenuissima est; est autem tenuissima, quia pus ibi exitum querit.

Insuper hic observationes aliquot tradit tam de discussione quam sectione.

De illa dicit (1) cavenda esse medicamenta acria, quia cum phlegmones naturæ quicquam in membris adhuc restet magis irritant quam digerunt, c.v. (2) si forsan medicamenti acrimonia pars ægra sit irritata ut *tumentior sit aut rubicundior aut magis indoleat*, mitigari eam posse fomento per spongiam i. e. applicari posse anodyna, ne de novo affluxus excitetur & gravior fiat inflammatio quam ante fuit. (3) valentibus medicamentis utendum, quando id quod ex Phlegmone relinquitur scirrhum effectum videtur. Scirrhus enim est tumor durus qui vehementiora resolventia requirit. Hisce tamen de emollientibus semper admiscenda sunt ob rationem quam supra cum de Discussientibus agerem, dedi.

De sectione docet (1) quod parva fieri debeat, ne pars turpis reddatur vel imbecillior vel alia demum ratione lædatur, c. v. (2) quod plerumque fieri debeat in folij myrtini speciem i. e. ut Cl. Sennertus explicat sectio simplex sed ita longa ut labijs dilatatis vulnus referat similitudinem folij myrtini. (3) ut sectio sit per longitudinem: ratio, quia fibrarum ductus observari debet; fibræ autem plerumque secundum longitudinem corporis, statuente Sennerto l. v. Pr. Med. part. i. c. v. p. l. procedunt; ubi verò transversales sunt, talem quoque sectionem requirunt. (4) Dolorem mitigandum præcipit. (5) si portio aliqua

aliqua suppurantis partis computruisset eam excindendam esse monet. Hinc adhibenda sarcotica, conglutinantia & cicatrizantia, de quibus tamen prolixius alio tempore agere, si Deus voluerit, decrevi. Amplior enim est materia hæc quàm ut adeò paucis pagellis accurata ipsius pertractatio comprehendi queat. Tum quod ad rationem aperiendi abscessus attinet & cavitatem carne implendi & similes operationes, illas ut cap. I. dicebam ex Chirurgia præsuppono.

CAPUT X. ARGUMENTUM.

1. De Symptomatibus urgentibus. 2. de causis externis. 3. quomodo causæ externæ in corpus nostrum agant. 4. regula de causis externis. 5. vinum non convenit in febribus. 6. quomodo Dieta sit præscribenda, & quomodo compendiosè illius doctrina tradi possit? 7. Sex res non-naturales & causæ morborum sunt & remedia. 8. quomodo se habere debeant in cura Phlegmones. 9. quæ symptomata urgeant in Inflammatione? 10. quomodo dolor sit tollendus? 11. quomodo aërysi sit curanda? 12. quomodo Gangrena Inflammationes excipiat? 13. quo ordine remedia adhiberi debeant? 14. medicamentum purgans. 15. epithema anodynum & repellens. 16. Emulsio refrigerans. 17. Cataplasma in augmento. 18. Epithema in augmento. 19. Cataplasma in statu & declinatione.

Sic ergò egimus de Indicationibus ab ipso morbo, ejusdem causis tam proxima & continente quàm antecedentibus & loco affecto, desumptis, ita ut de symptomatibus & externis tantùm causis nobis adhuc relicta videatur tractatio.

Erst enim causæ externæ quatenus externæ sunt non indicent; solent tamen internarum haut rarò causarum rationem inducere revera in corpus nostrum agere, dum vel cum ipso morbo conspirant, v.g. aër calidus cum Inflammatione.

Inflammatione; vel ad caufarum morbificarum proven-
rum faciunt, ut cibi dulces & pingues ad bilis generatio-
nem; vel procatarrhicae funt, ut motus corporis qui flu-
xiones excitat, &c. & proinde in morborum curatione
5 nequaquam funt negligendae.

Quia verò earum paffim facta eft mentio cum de cau-
fis fuprà ageremus & quia compendiosè tradi poffunt quæ
de his fciri debent, ideò unicâ regula erimus contenti quæ
talis effe poteft: *caufæ externæ debent removeri*. Si er-
10 gò caufa externa fit aër calidus, is ipfe erit alterandus; fi
cibi pingues, ab ijs abftinendum eft; fi motus corporis,
erit ifte fugiendus, & fic in reliquis.

Levis quidem videtur hæc regula primo intuitu, at
revera tamen omnia dicit quæ de caufis externis dici pof-
15 funt, & quomodo instituenda fit Diætâ accuratè docet.

Si enim de vino nofti Intemperiem calidam induci
à nimio ipsius potu & à cibis calidis & ficcis; facile profe-
cto ex data regula intelligis, an talibus uti liceat in febre
nec ne. *Caufæ externæ debent removeri*, inquit illa;
20 fubfumo: vinum & cibus calidus & ficcus funt caufæ ex-
ternæ, Ergò debent removeri; nullum igitur in febribus
locum inveniunt fc. ordinariè. Et ita in quolibet mor-
bo quando rationem Diætæ descripturus es procedis:
examinas nimirum res non naturales, an morbum fove-
25 ant vel fovere poffint, nec ne. Si ita; contrarium præci-
pis, & fic porrò.

Dum verò hæc fcribo, in mentem mihi venit illius
quod tacitus jamdudum credidi, nimirum de Diætâ doctri-
nam commodè tradi poffe, fi *congruere illam cum Indicatis*
30 *debere* affirmemus. Si ergò de vino quæreretur, an lo-
cum habeat in febribus; ita procedo: febris indicat re-
frigeran-

frigerantia; at vinum non refrigerat, Ergò etiam vix concedendum erit in febribus. Et sic cum reliquis rebus non naturalibus comparatum quoque est. Si enim intemperie cerebri frigida & humida quis laboraret, aër calidus requiritur, quia ipse morbus calida indicat; cum hoc autem indicato congruere debent sex res non-naturales dictæ adeoque & aër; neque aër solùm sed cibus quoque & potus, sicque porrò.

Hinc ergò discimus istas res non-naturales & causarum morbificarum & remediorum locum sustinere posse. **Causæ** sunt, quando cum ipso morbo congruunt, antecedentes producunt & movent ut causæ proximæ fiant: remedia, quatenus cum indicatis conveniunt & morbo contrariantur.

Hinc etiam discimus quomodo se habere debeant in Phlegmones curatione.

Aër nimirum sit frigidus, sed tamen modicè, quia *Φλεγμαονή* frigida requirit; & si calidus esset, liquaret humores & funderet, moveret, & sic fluxionem augeret: ratione passivarum qualitatū vitetur humidus, quia humores superfluos cumulat & calorem nativum debilitat.

Cibus ratione copia non sit nimius, quia ventriculum gravat & cruditates generat; sed paucus offeratur, maxime si plethora adsit; ab inedia tamen abstinendum, quia humores vitiosos agitat & movet: *ratione temporis* non sumatur priore inconcocto: *ratione qualitatis* frigidus sit, non actu sed potentia; hinc olera conveniunt, qualia sunt lactuca, endivia, &c.

Potus quoque refrigerandi virtutem obtineat, unde Julepi, Emulsiones & Decocta refrigerantia conducunt.

Somnus

Somnus incatur, quia ἀρεμία vires debilitat.

Motus vitetur, quia calefacit, humores agitat, fluxiones auget & vasa rumpit; tantò igitur melior est quies, quam ipsi quoque patientes, cùm ad motum ferè inepti sint, eligere videntur.

Ad animi affectus quod attinet, vitetur ira, cùm humores accendat moveatque; & mæstitia, quia vigilias inducit.

Tandem quoque danda est opera, ut excrementa quælibet per emunctoria sua excludantur; faeces per alvum; urina per vesicam; pituita per nares & palatum, atque sic porrò.

Symptomata urgentia & præcipua sunt Dolor, Vigiliæ & Gangrana.

De Doloze multa habet Galenus quomodo compescendus sit; unde commendat calida modicè & humida, dum calfacere & humectare totum membrum modicè oportet ut dolor mitigetur, expressè scribit c. v. maximè si à flatuoso spiritu & densitate ipsius particulæ iste dolor oritur; quia & poros aperiunt & flatuosum spiritum tennant & quod Phlegmones jam conflatum est, digerunt, c. vi. Βεγχεύς εἰπέν, dolorem tolli dicit remotâ doloris causâ; hinc Intemperiem frigidam aufert si dolorem inducat, & si ex animalis punctu morsuve dolor sit inductus vel virus, evacuat per remedia quæ vehementer attrahunt cum calefactione & citraeam; vel quod dolorem excitat, alterat, ut ex eodem cap. vi. discimus.

Hic autem sedulò notandum quod obiter quasi c. iv. monet Galenus; dolorem non semper in parte inflammata esse solùm, sed in parte quoq. vicina, imò in remota

etiam, sicuti mihi persuadeo, modò eisdem ductus istæ partes obtineant. Sic bubonem in inguinibus augeri posse credo dolore existente in cruribus; iste enim dolor attrahit humores; locus autem intermedius sunt inguina; antequam ergò ad crura perveniant isti humores, ad inguina transferuntur, ibidemque subsistunt & Inflammationem augent.

Alterum symptoma est *ἀρευνία*, quæ, uti p. xix. dixi, hypnotica requirit; qualia sunt nymphæa, lactuca, flor. ros. viol. pap. rh. anethi, sem. 4. fr. maj. lactuc. crocus, diaspermat. Gal. ol. ros. viol. nymph. pap. ungu. popul. & fortiora, ut hyoscyamus, solanum somniferum, cicuta, mandragora, laudanum opiatum, quæ tamen non nisi cauto Medico inserviunt, quia cum præscribentis temeritate juncta occidunt.

Ad Gangrænam quod attinet, solet illa interdum Inflammationibus succedere, dum ob nimium calorem, quem prohibita perspiratio vel nimis calida digerentia inducunt, ipse naturalis calor extinguitur. Tunc ergò & refrigerandum est & pori sunt aperiendi, quod evacuatione sanguinis præstari potest; vel ipsa parte laborante multis sectionibus scarificata, ex consilio Galeni; vel incisâ venâ amplâ in loco affecto, ut Oribasius & Paulus docent. Quò factò putredini resistendum est per frigida & sicca, sicuti hoc tritissimè notum est.

Jam necesse est ut ad ordinem adhibendi indicata remedia perveniamus, utpote in quo ferè maximum curationis momentum positum est. Ab universalibus autem auspicari decet, quia juxta regulam nostram semper præmittenda sunt particularibus. Hinc

I. *Secunda vena* pro revulsione & sanguinis diminutione

nutritione, quia prohibetur hac ratione major affluxus & morbi incrementum.

2. *Humores vitiosi sunt evacuandi, quod tali remedio commodè fieri potest* : Rec. Rad. cichor. fragar. taraxac.

5 ā ʒʒ Fol. acetos. cich. endiv. portulac. ā p. j. Fl. ros. viol. ā p. iij Sem. 4. frig. maj. ā ʒi Fol. sen. f. f. ʒvj Turpeth. ʒij Coq. in f. q. aq. simpl. post un. atq; alter. ebull. Rec. Col. ʒix Add. Elect. Diacath. ʒi resin. Scamm. gr. vi Syr. viol. fol. ʒiij aq. cin. borr. ros. ā ʒʒ F. l. a. haustus.

10 3. *Intemperies calida est auferenda, dolor leniendus, materia affluens repellenda, extravasata quodammodo discutienda, quod hocce remedio fieri potest* : Rec. Rad. alth. malv. ā ʒʒ Fol. lactuc. nymph. portulac. endiv. ā mj plantag. mij Fl. nymph. cham. melilot. ā mʒ Coq. in f. q. aq. 15 simpl. & Colatura tepidè applicetur cum spongia.

4. *Sanguinis fervor est restinguendus; hinc* Rec. Amygd. d. excortic. ʒiʒ Sem. 4. fr. maj. ā ʒi pap. alb. ʒij Aq. ros. viol. lact. nymph. portul. plantag. cichor. ā ʒiij F. l. a. E-

20 Fol. Opur. d. ad ficil. & f. Kuhl und Sterkmilch auff etliche mahl. Atque hæc in δεχῆ Inflammationum locum habent.

In Αὐγῆσι Rec. Vin. rubr. ʒiij aq. ros. ʒij acet. ros. ʒi croc. ʒij ebulliant simul & f. epithema, quod linteolis

25 duplicatis exceptum apponatur. Commendatur à Joële Tom. vi. p. 11. Ego tale præparo Cataplasma: Rec. Rad. alth. ʒi Fol. lactuc. nymph. portul. ā mj Fl. ros. viol. ā p. vj Coq. in aq. simpl. & minutim contusis add. farin. hord. ʒi pulv. fol. malv. ʒʒ Pingu. gall. ol. ros. ā q. s. F. Cataplas-

30 ma. Quia enim in augmento minima sanguinis pars est è vasis effusa, maxima autem in vasis adhuc continetur,

hinc medicamentum in augmento & digerens sit & repellens, ita tamen ut repellendi vis præpolleat.

In ἀκμῇ tali utor: Rec. Pulv. fol. malv. ℥j melilot. sem. foenugr. farin. volat. ā ℥β Coq. in f. q. aq. ad consistentiam pultis, add. mucilag. rad. alth. lil. alb. ol. aneth. cham. ā q. s. F. Cataplasma: hoc digerit, non tamen adeò fortiter: nam mucilagine nimiam exsiccationem & indurationem prohibent, reliqua verò digerunt. Est tamen aliqua hic varietas notanda: si enim principium sit ἀκμῆς, æqualiter miscenda sunt repellentia & digerentia; sin medi- 10
dium, præpollere debent digerentia; sin finis, sola digerentia, mediocria tamen, adhiberi debent.

In declinatione Cataplasma digerens describit Hier. Fabr. l. i. de Tum. p. n. p. dciv. Rec. Hyssop. organ. ā mj decoct. in vino potenti & contus. adde ol. lil. alb. ℥iiij pulv. 15
puleg. farin. foenugr. ā ℥j F. Cataplasma cum vino proposito.

Si verò Suppurationi incumbendum, Rec. Fol. malv. branc. urs. ā mj rad. alth. ℥iiij coct. in aq. & contus. add. farin. foenugr. ℥iiij, ol. commun. & butyr. ā q. s. ad Cata- 20
plasma.

Atque hæc de Inflammationum cura impræsentiarum sufficiant. Multa quidem restant, quæ tamen adeò angustæ includi chartæ nequiverunt. Ea verò & quæ huc spectant plura, latius, si Deus voluerit, persequar, ubi ex intervallo ad hancce mate- 25
riam, quod brevi tamen futurum spero, rediero. Interim DEO MEO gratias ago maximas, quod labores meos juvare benignè, & felici fortunare successu voluit, eumque precor supplex, ut in posterum quoque, conatus meos prosperet, & dirigat ita, ut in sui divini nominis gloriam ægrotorumque 30
salutem, cui sedulò invigilaturus
sum, cedant.

F I N I S.